

KOSOVO SPECIALIST CHAMBERS
DHOMAT E SPECIALIZUARA TË KOSOVËS
SPECIJALIZOVANA VEĆA KOSOVA

Predmet: KSC-BC-2020-06

Rešava: panel veća Apelacionog suda
sudija Mišel Pikar
sudija Kaj Ambos
sudija Nina Jergensen

Sekretar: Fidelma Donlon

Datum: 30. april 2021.

Jezik: engleski

Stepen poverljivosti: javno

Javna redigovana verzija

odluke o žalbi Hašima Tačija na odluku o privremenom puštanju na slobodu

---

Specijalizovani tužilac
Džek Smit

Branilac Hašima Tačija
Dejvid Huper

Branilac Kadrija Veseljija
Ben Emerson

Branilac Redžepa Seljimija
Dejvid Jang

Branilac Jakupa Krasnićija
Venkatešvari Alagendra

PANEL VEĆA APELACIONOG SUDA Specijalizovanih veća Kosova (u daljem tekstu: panel Apelacionog suda ili panel, odnosno Specijalizovana veća),¹ postupajući shodno članu 33(1)(c) Zakona o Specijalizovanim većima i Specijalizovanom tužilaštvu (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 169 Pravilnika o postupku i dokazima (u daljem tekstu: Pravilnik), rešava žalbu na odluku po zahtevu Hašima Tačija za privremeno puštanje na slobodu (u daljem tekstu: žalba) koju je Tačijeva odbrana uložila 3. februara 2021.² i kojom osporava pomenutu odluku (u daljem tekstu: pobijana odluka).³ U odgovoru koji je dostavilo 15. februara 2021. Specijalizovano tužilaštvo (u daljem tekstu: tužilaštvo) iznelo je stav da žalbu treba odbaciti u celosti.⁴ Tači je repliku dostavio 22. februara 2021.⁵

I. KONTEKST

1. Dana 5. novembra 2020. Tači je uhapšen na osnovu naloga za hapšenje koji je izdao sudija za prethodni postupak,⁶ nakon što je potvrđena optužnica protiv Tačija.⁷

---

¹ F00002, Odluka o raspoređivanju sudija u panel Apelacionog suda, 4. februar 2021.

² F00001/RED, Javna redigovana verzija žalbe Tačijeve odbrane na odluku po zahtevu Hašima Tačija za privremeno puštanje na slobodu, 4. februar 2021. (originalna verzija dostavljena je 3. februara 2021) (u daljem tekstu: žalba).

³ F00177/RED, Javna redigovana verzija odluke po zahtevu Hašima Tačija za privremeno puštanje na slobodu, 26. januar 2021. (originalna verzija dostavljena je 22. januara 2021) (u daljem tekstu: pobijana odluka).

⁴ F00003/RED, Javna redigovana verzija odgovora na žalbu Tačijeve odbrane na odluku o pritvoru, 19. februar 2021. (originalna verzija dostavljena je 15. februara 2021) (u daljem tekstu: odgovor), stav 54.

⁵ F00004, Replika Tačijeve odbrane na odgovor tužilaštva na žalbu Tačijeve odbrane na odluku po zahtevu Hašima Tačija za privremeno puštanje na slobodu, 22. februar 2021. (poverljivo) (u daljem tekstu: replika).

⁶ F00027/RED, Javna redigovana verzija odluke po zahtevu za naloge za hapšenje i dovođenje, 26. novembar 2020. (originalna verzija dostavljena je 26. oktobra 2020); F00027/A01/RED, Javna redigovana verzija naloga za hapšenje Hašima Tačija, 5. novembar 2020 (originalna verzija dostavljena je 26. oktobra 2020); F00051, Obaveštenje o hapšenju Hašima Tačija prema pravilu 55(4), 5. novembar 2020. (strogo poverljivo i *ex parte*; 20. novembra 2020. stepen tajnosti promenjen je u „javno“).

⁷ F00026/RED, Javna redigovana verzija odluke o potvrđivanju optužnice protiv Hašima Tačija, Kadrija Veseljija, Redžepa Seljimija i Jakupa Krasnićija, 30. novembar 2020. (originalna verzija dostavljena je 26. oktobra 2020). Važeća optužnica dostavljena je 4. novembra 2020; v. F00045/A03, Dodatno redigovana optužnica, 4. novembar 2020. (strogo poverljivo i *ex parte*; 5. novembra 2020. stepen tajnosti promenjen je u „javno“) (u daljem tekstu: optužnica).

2. Dana 22. januara 2021. sudija za prethodni postupak doneo je pobijanu odluku, kojom je odbio Tačijev zahtev za privremeno puštanje na slobodu zato što postoji opasnost da će Tači pobeći, da će ometati odvijanje postupka pred Specijalizovanim većima ili da će učiniti nova krivična dela protiv lica, među kojima ima i (potencijalnih) svedoka, koja tvrde da su pripadnici Oslobođilačke vojske Kosova (u daljem tekstu: OVK) izvršili krivična dela.⁸ Sudija za prethodni postupak je, osim toga, zaključio da bi se privremenim puštanjem na slobodu uz uslove koje sam Tači predlaže kao alternativu bezuslovnom puštanju na slobodu (u daljem tekstu: predloženi uslovi) adekvatno umanjila opasnost od bekstva, ali da bi se time tek u nedovoljnoj meri umanjile opasnost da će Tači ometati odvijanje postupka pred Specijalizovanim većima i opasnost da će učiniti nova krivična dela.⁹

3. Tači tvrdi da je sudija za prethodni postupak u pobijanoj odluci (i) procenjujući opasnosti iz člana 41(6)(b) Zakona primenio neadekvatan minimalni uslov,¹⁰ da je (ii) procenjujući svaki od tri elementa iz člana 41(6)(b) Zakona doneo pogrešne zaključke¹¹ i da je (iii) procenjujući predložene uslove načinio dalje greške.¹²

II. STANDARD ZA PREISPITIVANJE

4. Panel Žalbenog veća je u jednoj ranijoj odluci rešio da standard za preispitivanje koji, shodno članu 46(1) Zakona, važi za žalbe na presude *mutatis mutandis* primenjuje i na interlokutorne žalbe.¹³ Relevantnim delom člana 46(1) Zakona predviđeni su sledeći žalbeni osnovi:

- (i) pravna greška koja presudu čini nevažećom;

---

⁸ Pobijana odluka, stav 51.

⁹ Pobijana odluka, stavovi 56, 58.

¹⁰ Žalba, stavovi 10–15.

¹¹ Žalba, stavovi 16–50.

¹² Žalba, stavovi 51–57.

¹³ KSC-BC-2020-07, F00005, Odluka po žalbi Hisnija Gucatija po pitanjima vezanim za hapšenje i pritvor, 9. decembar 2020. (u daljem tekstu: odluka po Gucatijevoj žalbi), stavovi 4–13; KSC-BC-2020-07, F00005, Odluka po žalbi Nasima Haradinaja na odluku o preispitivanju pritvora, 9. februar 2021. (u daljem tekstu: odluka po Haradinajevoj žalbi), stavovi 11–13.

- (ii) činjenična greška koja je dovela do pogrešne presude; ili
- (iii) [...].

5. O pravnim greškama u Zakonu se kaže sledeće:

Kada panel Apelacionog suda utvrdi da je pretresni panel u donošenju presude načinio pravnu grešku usled primene pogrešnog pravnog standarda, onda panel Apelacionog suda navodi ispravan pravni standard i primenjuje ga na dokaze sadržane u sudskom spisu da bi utvrdio da li da potvrdi, donese ili ukine zaključak o krivici po žalbi. S druge strane, ako je pretresni panel dostupan i ako bi to pitanje mogao da reši na efikasniji način, panel Apelacionog suda predmet može da vrati pretresnom panelu na ponovno razmatranje zaključaka i dokaza na osnovu ispravnog pravnog standarda.¹⁴

6. O činjeničnim greškama u Zakonu se kaže sledeće:

Prilikom razmatranja činjeničnih zaključaka pretresnog panela, panel Apelacionog suda zamenjuje zaključke pretresnog panela svojim zaključcima samo ako bi svako ko objektivno ocenjuje činjenice morao da odbije da prihvati dokaze na koje se pretresni panel oslanjao ili ako je ocena tih dokaza potpuno pogrešna.¹⁵

7. Ako osporava diskrecionu odluku, podnosilac žalbe mora da pokaže da je nižestepeni panel nesumnjivo pogrešio utoliko što je (i) odluku zasnovao na pogešnom tumačenju merodavnog prava, (ii) odluku zasnovao na očigledno pogrešnom činjeničnom zaključku ili što je (iii) odluka tako nepravična ili neosnovana nerazumna da predstavlja zloupotrebu diskrecionih ovlašćenja nižestepenog panela.¹⁶ Panel Apelacionog suda razmotriće i pitanje da li je nižestepeni panel prilikom donošenja odluke u obzir uzimao eksterne ili irelevantne faktore, odnosno da li je zanemario ili u nedovoljnoj meri uzeo u obzir relevantne.¹⁷

---

¹⁴ Član 46(4) Zakona.

¹⁵ Član 46(5) Zakona.

¹⁶ Odluka po Gucatijevoj žalbi, stav 14; odluka po Haradinajevoj žalbi, stav 14.

¹⁷ *Ibid.*

8. Panel Apelacionog suda podseća na to da, u skladu s članom 45(2) Zakona, stranke imaju pravo da ulože interlokutornu žalbu na odluke ili naloge koji se odnose na pritvor.

III. DISKUSIJA

A. PRELIMINARNA PITANJA

9. Panel podseća na to da, u skladu s članom 46(2) Uputstva Sekretarijata o spisima i podnescima pred Specijalizovanim većima Kosova (u daljem tekstu: Uputstvo Sekretarijata o spisima i podnescima),¹⁸ u replici na odgovor na interlokutornu žalbu ne sme da se prekorači granica od 2.000 reči, a da, u skladu s članom 36(1) Uputstva Sekretarijata o spisima i podnescima, učesnik u izuzetnim okolnostima može od panela blagovremeno da zatraži odobrenje da prekorači dozvoljeni broj reči ukoliko obrazloži opravdanost takvog zahteva. Panel napominje da je broj od 2.000 reči u replici znatno prekoračen, iako Tači nije zatražio odgovarajuće odobrenje. Međutim, u interesu pravde i ekonomičnosti sudskog postupka, i imajući u vidu član 36(3) Uputstva Sekretarijata o spisima i podnescima, panel odlučuje da načini izuzetak i prizna da je replika, uprkos tome što je u njoj prekoračen dozvoljeni broj reči, podneta valjana. Ipak, panel opominje strane u postupku da se ubuduće strogo pridržavaju Uputstva Sekretarijata o spisima i podnescima i da unapred zatraže odobrenje da prekorače dozvoljeni broj reči.

10. Osim toga, panel napominje da Tači još nije podneo javnu redigovanu verziju replike. S obzirom na to da svi podnesci koji se dostavljaju Specijalizovanim većima moraju da budu javni osim ako postoje izuzetni razlozi da se vode kao poverljivi, kao i na to da strane u postupku treba da dostave javne redigovane verzije svih podnesaka

---

¹⁸ KSC-BD-15, Uputstvo Sekretarijata za rad, Spisi i podnesci pred Specijalizovanim većima Kosova, 17. maj 2019. (u daljem tekstu: Uputstvo Sekretarijata o spisima i podnescima).

dostavljenih panelu,¹⁹ panel nalaže Tačiju da u roku od deset dana pošto bude obavešten o ovoj odluci dostavi javnu redigovanu verziju replike.

B. MERODAVNO PRAVO I OPŠTI PRIGOVORI

11. Panel podseća na odredbe člana 41(6) Zakona:

Specijalizovana veća ili specijalizovani tužilac izdaju nalog za hapšenje ili pritvor lica jedino kada:

a. postoji osnovana sumnja da je lice izvršilo krivično delo iz nadležnosti Specijalizovanih veća; i

b. postoje jasni osnovi da se veruje:

i. da postoji rizik od bekstva;

ii. da će lice uništiti, sakriti, izmeniti ili krivotvoriti dokaze o krivičnom delu, ili posebne okolnosti ukazuju na to da će lice ometati odvijanje krivičnog postupka tako što će uticati na svedoke, žrtve ili saučesnike; ili

iii. ozbiljnost krivičnog dela ili način ili okolnosti u kojima je ono izvršeno i lične karakteristike počinioca, ranije ponašanje, sredina i uslovi u kojima živi ili druge lične okolnosti ukazuju na opasnost da će lice ponoviti krivično delo, dovršiti pokušano krivično delo ili počiniti krivično delo koje je zapretilo da će počiniti.

1. Opšti minimalni uslov prema članu 41(6)(b) Zakona (žalbeni osnov 1.1)

(a) Tvrdnje strana u postupku

12. Tači tvrdi da je sudija za prethodni postupak načinio pravnu grešku koja obesnažuje pobijanu odluku jer je formulisao i primenio pogrešan pravni standard za ocenu opasnosti navedenih u podtačkama člana 41(6)(b) Zakona.²⁰

---

¹⁹ V. na primer ICTR, *Prosecutor v. Nyiramasuhuko et al.*, ICTR-98-42-A, Decision on Prosecution's Motion for Summary Dismissal or Alternative Remedies, 5. jul 2013, stav 9; ICTR, *Ntawukulilyayo v. Prosecutor*, ICTR-05-82-A, Decision on Prosecution's Request for Public Filings, 15. april 2011, str. 1. V. takođe Uputstvo Sekretarijata o spisima i podnescima, član 38(1).

²⁰ Žalba, stavovi 10, 15.

13. Tači tvrdi da bi ispravan pravni standard podrazumevao da se pokaže postojanje realne, a ne samo moguće opasnosti, i da se proceni da li bi se ona mogla valjano umanjiti određivanjem uslova pod kojima bi on mogao biti privremeno pušten na slobodu.²¹ Tači tvrdi da je sudija za prethodni postupak pogrešio kad je od odbrane zatražio da pokaže da se sve opasnosti mogu „otkloniti“ i da je time odredio standard koji je nemoguće ispuniti, naime „isključivanje svih opasnosti“.²² Pored toga, Tači tvrdi da sudija za prethodni postupak nije ocenio verovatnoću da će se neka od opasnosti ostvariti, već je samo konstatovao da „opasnost“ postoji.²³ Tači smatra da je sudija za prethodni postupak primenio nedovoljno konkretan minimalni uslov, koji bi se čak mogao tumačiti tako da bi kao minimum moglo da važi i nešto što je tek neznatno jače od puke sumnje.²⁴

14. Tužilaštvo u odgovoru tvrdi da je sudija za prethodni postupak u pobijanoj odluci primenio ispravan pravni standard. Kako tužilaštvo smatra, sudija za prethodni postupak ispravno je konstatovao da je minimalni uslov za ocenjivanje opasnosti iz člana 41(6)(b) Zakona postojanje „jasnih osnova da se veruje“, što ukazuje na mogućnost, a ne na neminovnost buduće pojave.²⁵ Kako tužilaštvo smatra, panel Apelacionog suda je u jednoj ranijoj odluci već usvojio taj minimalni uslov.²⁶ Osim toga, tužilaštvo tvrdi da je panel jednom već odbacio zahtev da svaka opasnost koja se povezuje s optuženim mora biti „realna i objektivna“.²⁷ Tužilaštvo tvrdi da je odbrana reč „otkloniti [opasnost]“ izvadila iz konteksta u kom se ona javlja u pobijanoj

---

²¹ Žalba, stavovi 12, 14.

²² Žalba, stavovi 11, 14; replika, stav 10. Osim toga, Tači tvrdi da je standard koji je sudija za prethodni postupak usvojio suprotan članu 5 Evropske konvencije o ljudskim pravima, članu 29 Ustava Kosova i „prezumpciji u korist ostanka na slobodi“; v. žalba, stav 14.

²³ Žalba, stav 13.

²⁴ Žalba, stav 13. V. takođe replika, stav 3.

²⁵ Odgovor, stavovi 2, 14–17.

²⁶ Odgovor, stav 15, gde se poziva na odluku po Gucatiјеvoj žalbi, stavovi 51, 63, 67, 69.

²⁷ Odgovor, stav 16, gde se poziva na odluku po Haradinajevoj žalbi, stav 64 i fusnota 119.

odluci i da je sudija za prethodni postupak valjano ocenio verovatnoću da će se tamo pomenute opasnosti ostvariti.²⁸

15. Tači u replici tvrdi da i tužilaštvo i sudija za prethodni postupak prave istu grešku jer se drže formulacije „mogućnost, a ne neminovnost“, a ne definišu stepen opasnosti koji je potreban da bi se ispunio minimalni uslov „mogućnosti“.²⁹ U prilog toj tvrdnji Tači upućuje na predmet *Katanga and Ngudjolo*,³⁰ u kom je Žalbeno veće Međunarodnog krivičnog suda (u daljem tekstu: MKS) prvi put upotrebilo frazu „mogućnost, a ne neminovnost“ i određivanje pritvora opravdalo time što je opasnost koja se povezivala s optuženim postala „jasna mogućnost“ i što je „mogućnost da će optuženi pobeći i dalje evidentna“.³¹ Tači tvrdi da je sudija za prethodni postupak i u pobijanoj odluci koristio istu frazu, ali da njeno značenje nije valjano kontekstualizovao, već da je samo zaključio da „puka sumnja“ nije dovoljna,³² zbog čega je prvobitnim standardom obuhvaćen i minimalni uslov koji je tako nizak da bi njegovo prihvatanje moglo dovesti do ozbiljnog zadiranja u pravo na slobodu.³³

16. Pored toga, Tači u replici tvrdi i da je tužilaštvo pogrešilo kad je navelo da je panel jednom već odbacio zahtev da svaka opasnost koja se pripisuje optuženom mora biti „realna i objektivna“.³⁴ Tači tvrdi da je panel u odluci po Haradinajevoj žalbi odbacio tvrdnje optuženog o tom pitanju zato što one nisu bile potkrepljene, a ne zato što je ovaj minimalni uslov pogrešan.³⁵

---

²⁸ Odgovor, stav 17.

²⁹ Replika, stav 3.

³⁰ Replika, stav 4, gde se poziva na MKS, *Prosecutor v. Katanga and Ngudjolo*, MKS-01/04-01/07-572, Judgement in the Appeal by Mathieu Ngudjolo Chui of 27 March 2008 against the Decision of Pre-Trial Chamber I on the Application of the Appellant for Interim Release, 9. jun 2008. (u daljem tekstu: odluka u predmetu *Katanga and Ngudjolo*).

³¹ Replika, stav 4, gde se poziva na odluku u predmetu *Katanga and Ngudjolo*, stavovi 21–24.

³² Replika, stav 5, gde se poziva na pobijanu odluku, stav 20.

³³ Replika, stav 5.

³⁴ Replika, stav 6.

³⁵ *Ibid.*

(b) Stav panela Apelacionog suda

17. Pre svega, panel podseća na to da se u svakom ispitivanju pritvora pre suđenja mora početi od pretpostavke nevinosti.³⁶ Iz toga, prvo, proizlazi da se odluke o pritvoru pre suđenja ne smeju donositi olako. Drugo, teret da dokaže neophodnost pritvora pre suđenja snosi tužilaštvo.³⁷ U tome se procedure koje su usvojila Specijalizovana veća razlikuju od procedura kojih se pridržavao Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju (u daljem tekstu: MKSJ).³⁸

18. Panel Apelacionog suda ne prihvata argument tužilaštva da je u jednoj ranijoj odluci već odbacio tvrdnje da svaka opasnost koja se povezuje s optuženim mora biti „realna i objektivna“.³⁹ Panel podseća na to da je u odluci po Haradinajevoj žalbi odbacio „ostale Haradinajeve neosnovane tvrdnje“.⁴⁰ Taj zaključak panel je izneo u fusnoti koja se odnosi na Haradinajevu tvrdnju da svaka opasnost koja se povezuje s nekim licem mora biti „realna i objektivna“.⁴¹ Međutim, panel napominje da odbrana s pravom ukazuje na to da je taj zaključak donet u kontekstu drugog predmeta, u kom je panel odbacio Haradinajeve tvrdnje o tom pitanju zato što nisu bile potkrepljene, a ne zato što je Haradinaj naveo pogrešan minimalni uslov. U tom smislu, ovo pitanje još nije razrešeno, pa će se panel zato sad baviti njime.

---

³⁶ To je prihvatio je i sudija za prethodni postupak; v. pobijana odluka, stav 18.

³⁷ Sudija za prethodni postupak prihvatio je i to polazište; v. pobijana odluka, stav 19.

³⁸ Na MKSJ-u je optuženi bio dužan da dokaže da je njegov zahtev za privremeno puštanje na slobodu opravdan, pa je u praksi kao merodavan kriterijum za dokazivanje usvojen princip „ocenjivanja verovatnoće“, prema kojem sudije moraju da se uvere da je verovatnoća da će se optuženi vratiti na suđenje veća od verovatnoće da neće, kao i da optuženi neće ugrožavati druge; v. MKSJ, *Tužilac protiv Haradinaja i drugi*, IT-04-84-AR65.1, Odluka po izmenjenom zahtevu Ramuša Haradinaja za privremeno puštanje na slobodu, 10. mart 2006, stav 41; MKSJ, *Tužilac protiv Simića*, IT-95-9-A, Odluka po zahtjevu Blagoja Simića na osnovu pravila 65(I) za privremeno puštanje na slobodu na određeno vrijeme radi prisustva parastosu za oca, 21. oktobar 2004, stav 14. Prakse MKSJ-a pridržava se i Međunarodni rezidualni mehanizam za krivične sudove (u daljem tekstu: IRMCT); v. IRMCT, *Prosecutor v. Turinabo et al.*, MICT-18-116-PT, Decision on Dick Prudence Munyeshuli's Motion for Provisional Release to the United States of America, 8. februar 2019, fusnota 16; IRMCT, *Prosecutor v. Turinabo et al.*, MICT-18-116-PT, Decision on Maximilien Turinabo's Motion for Provisional Release, 29. mart 2019, stav 14.

³⁹ Odgovor, stav 16, gde se poziva na odluku po Haradinajevoj žalbi, stav 64 i fusnota 119.

⁴⁰ Odluka po Haradinajevoj žalbi, stav 64.

⁴¹ Odluka po Haradinajevoj žalbi, stav 64, fusnota 119.

19. Panel Apelacionog suda podseća na formulaciju člana 41(6)(b) Zakona: nalog za pritvaranje izdaje se jedino kad „postoje jasni osnovi da se veruje“ da će se bar jedna od navedenih opasnosti ostvariti.⁴²

20. Imajući u vidu specifično ustrojstvo Specijalizovanih veća i tekst člana 41(6)(b) Zakona, očigledno je da Specijalizovana veća nisu dužna da se pridržavaju standarda koje su uspostavili međunarodni krivični sudovi, mada mogu da se orijentišu prema njima. Panel napominje da se formulacija “[ima] osnova da se smatra” koristi, na primer, u članu 58(1)(a) Rimskog statuta i u nekim nacionalnim zakonima o pritvoru pre suđenja,⁴³ i to često uz kvalifikativ „opravdano“ ili „dovoljno“. Formulacija „opravdani osnov“ može se tumačiti na različite načine, iako je uobičajena u više pravnih sistema. U svakom slučaju, smatra se da formulacija „opravdani osnov“ pretpostavlja objektivnu procenu. U tom smislu, taj kriterijum jeste niži od onog koji implicira formulacija iz člana 61(7) Rimskog statuta „[ima] dovoljno osnova da se smatra da je okrivljeni izvršio krivično delo za koje se tereti“, gde se taj kriterijum

---

⁴² Panel napominje da, prema članu 187 Zakonika o krivičnom postupku Kosova (u daljem tekstu: ZKP Kosova, „Nalazi potrebni za sudski pritvor“), sud može da naloži sudski pritvor protiv nekog lica. U članu 187 (1.2.2) ZKP Kosova navodi se jedan od uslova za to: “[p]ostoje razlozi za verovanje da će [to lice] da uništi, sakrije, promeni ili falsifikuje dokaze krivičnog dela ili [...] posebne okolnosti ukazuju [na to] da će [lice] da ometa tok krivičnog postupka uticanjem na svedoke, na oštećene ili na saučesnike“. Kao i član 41(6)(b)(ii) Zakona, tako i član 187 (1.2.2) ZKP Kosova navodi kriterijum „razlo[g] za verovanje da će [to lice] da uništi [...]“. Osim toga, panel ukazuje na razlike u formulacijama u tri stava člana 187 (1.2) ZKP Kosova, gde se pominju “opasnost” (član 187 (1.2.1)), “razlozi za verovanje da će [...]” (član 187 (1.2.2)) i “ukazuju na opasnost” (član 187 (1.2.3)). Panel smatra da u ovom konkretnom kontekstu nema potrebe povlačiti razliku između pojmova „opasnost“ i „rizik“. S tim u vezi, panel primećuje da se na Kosovu u sudskoj praksi procena opasnosti primenjuje kada se razmatraju uslovi iz člana 187(1.2.) ZKP Kosova i da, koliko god dostupne sudske odluke o tom pitanju bile malobrojne, nema naznaka za to da se, bez obzira na to što su njegove tri podtačke različito formulisane, u praksi primenjuju različiti kriterijumi; v. na primer Ustavni sud Kosova, KI10/18, *Fahri Deqani, Ocena ustavnosti presude Vrhovnog suda Kosova Pml. br. 357/2017 od 22. decembra 2017*, odluka, 21. oktobar 2019, stav 93, gde se pominje „opasnost da bi podnosilac žalbe mogao ponoviti krivično delo“. V. takođe Ustavni sud Kosova, KI63/17, *Lutfi Dervishi, Ocena ustavnosti presude Vrhovnog suda Kosova Pml. Kzz. 19/2017 od 11. aprila 2017*, Rešenje o neprihvatljivosti, 16. novembar 2017, stav 71, gde se upućuje na obrazloženje koje je Vrhovni sud [odluka Pml. Kzz 19/2017] dao o zaključcima o “opasnosti od bekstva”; Vrhovni sud Kosova, Pml Kzz 59/2015, *BS*, odluka, 16. mart 2015, stav 10, gde se upućuje na “opasnosti shodno članu 187 ZKP”.

⁴³ V. na primer Engleska i Vels, *The Bail Act, 1976*, glava 1, stav 2.

koristi kad se odlučuje da li će se optužbe potvrditi ili ne.⁴⁴ Osim što treba da pokaže da ima opravdanog osnova da se smatra da je lice izvršilo krivično delo iz nadležnosti suda, prema članu 58(1) Rimskog statuta tužilac mora da pokaže i da je hapšenje dotičnog lica *po svemu sudeći neophodno* kako bi bio ispunjen bar jedan od tri osnova navedena za izdavanje naloga za hapšenje.⁴⁵ Na primer, prema članu 58(1)(b)(ii) Rimskog statuta, veće koje vodi prethodni postupak mora da se uveri da je hapšenje neophodno kako lice ne bi ometalo sprovođenje istrage ili dalji krivični postupak. Ako ima opravdanog osnova da se smatra da će ometati tužiočevu istragu, osumnjičeno lice može biti lišeno slobode prema članu 58(1)(b)(ii) Rimskog statuta. U tekstu Statuta ne navode se konkretne radnje ili vrste ometanja. Nije neophodno da je osumnjičeno lice već pokušalo da omete ili ugrozi istragu, dovoljno je da veće koje vodi prethodni postupak ima opravdanog osnova da smatra da bi do toga moglo doći. U faktore koje je opravdano razmatrati spadaju uverljive informacije koje ukazuju na to da bi lice koje je lišeno slobode moglo pokušati da zastraši svedoke ili žrtve, da utiče na njih ili da ih podmiti.⁴⁶

21. Panel podseća na svoj raniji zaključak da odluka o tome da li je neophodno da lice bude lišeno slobode prema članu 41(6)(b) Zakona zavisi od mogućnosti, a ne od neminovnosti, da lice ponovo izvrši krivično delo.⁴⁷ U prilog takvom zaključku ide i pravna praksa MKS-a.⁴⁸ Donevši ga, panel je potvrdio da kao valjani standard može

---

⁴⁴ Ryngaert, C., „Article 58: Issuance by a Pre-Trial Chamber a warrant of arrest or a summons to appear”, u: Ambos, K. (ed), *Rome Statute of the International Criminal Court: Article-by-Article Commentary*, 4th ed., Beck/Hart/Nomos 2021 (u daljem tekstu: Ryngaert, *Article 58*), referenca 12 na margini. V. takođe fusnotu 44 i izvore koji se u njoj citiraju.

⁴⁵ Rimski statut, član 58(1)(a) i (b). V. takođe Rimski statut, član 60(2), koji glasi: „Lice protiv koga je izdat nalog za hapšenje može da traži privremeno puštanje na slobodu do suđenja. Ako Veće koje vodi prethodni postupak smatra da su ispunjeni uslovi predviđeni u članu 58, stav 1, lice će se zadržati u pritvoru. U suprotnom, Veće koje vodi prethodni postupak uslovno ili bezuslovno pušta to lice na slobodu.”

⁴⁶ Ryngaert, *Article 58*, referenca 19 na margini.

⁴⁷ Odluka po Gucatijevoj žalbi, stav 67.

⁴⁸ Prema praksi MKS-a, „odluka o tome da li je, prema članu 58(1)(b) Statuta, neophodno da se lice liši slobode 'zavisi od mogućnosti, a ne od neminovnosti, da krivično delo bude ponovljeno'”. V. MKS, *Prosecutor v. Abd-Al-Rahman*, MKS-02/05-01/20-177, Judgment on the appeal of Mr Ali Muhammad Ali Abd-Al-Rahman against the decision of Pre-Trial Chamber II of 14 August 2020 entitled 'Decision on

da se prihvati i verovatnoća koja ne doseže nivo izvesnosti. Iz same prirode ocene koja se donosi prema članu 41(6)(b) Zakona, a koja podrazumeva predviđanje budućih postupaka, proističe da se „izvesnost“ ne može postaviti kao uslov, jer se nešto što je u budućnosti nikad ne može predvideti s izvesnošću. To, međutim, ne znači da *ma koja* verovatnoća da će se neka opasnost ostvariti može biti osnov za lišavanje slobode. S tim u vezi, panel smatra da ima osnova za Tačijevu tvrdnju, kod koje on upućuje na predmet *Katanga and Ngudjolo*, da se lišavanje slobode ne može opravdati ma kakvom, možda i najmanjom, verovatnoćom da će krivično delo biti ponovljeno u budućnosti.⁴⁹ Međutim, panel nije uveren u to da bi se zbog konstatacije sudije za prethodni postupak da “puka sumnja nije dovoljna, [ali da] pretpostavka izvesnosti nije neophodna” prvobitnim standardom mogao obuhvatiti i minimalni uslov koji je tako nizak da bi njegovo prihvatanje dovelo do ozbiljnog zadiranja u pravo na slobodu.⁵⁰ U tom delu pobijane odluke, u kom podseća na opšte standarde relevantne za procenu zahtevâ za privremeno puštanje na slobodu, sudija za prethodni postupak želeo je da objasni da se prilikom procene opasnosti izvesnost ne može postavljati kao uslov. Ipak, sudija za prethodni postupak naglasio je i „načelo po kome zadržavanje lica u pritvoru može biti opravdano samo ukoliko postoje konkretne naznake po kojima je to zaista u javnom interesu i koje odnose prevagu u odnosu na pravo lica na slobodu”.⁵¹ Osim toga, sudija za prethodni postupak podsetio je i na to da panel prilikom donošenja odluke o produženju pritvora mora da se osloni na konkretno obrazloženje i konkretne osnove,⁵² iz čega se vidi da je on svestan toga da nije ma koji

---

the Defence Request for Interim Release’, 8. oktobar 2020, stav 33; MKS, *Prosecutor v. Gbagbo*, MKS-02/11-01/11-278-Red, Public redacted version of Judgment on the appeal of Mr Laurent Koudou Gbagbo against the decision of Pre-Trial Chamber I of 13 July 2012 entitled “Decision on the ‘Requête de la Défense demandant la mise en liberté provisoire du président Gbagbo’”, 26. oktobar 2012. (u daljem tekstu: odluka po žalbi u predmetu *Gbagbo*), stav 56.

⁴⁹ Replika, stavovi 4–5, gde se poziva na pobijanu odluku, stav 20.

⁵⁰ Replika, stav 5, gde se poziva na pobijanu odluku, stav 20.

⁵¹ Pobijana odluka, stav 20.

⁵² *Ibid.*

stepen verovatnoće da će krivično delo u budućnosti biti ponovljeno dovoljan osnov za lišavanje slobode.

22. Pored toga, panel ukazuje na zaključak Specijalizovanog veća Ustavnog suda (u daljem tekstu: Ustavni sud) da lišavanje slobode uvek mora da bude u skladu sa zakonski ustanovljenim materijalnim i procesnim pravilima i u saglasnosti s ključnom potrebom zaštite lica od proizvoljnosti.⁵³ Panel naglašava da je za zaštitu lica od proizvoljnosti važno navesti konkretno obrazloženje i konkretne osnove na koje se sudija za prethodni postupak oslanja kad donosi odluke kojima odobrava određivanje pritvora.⁵⁴ Stoga panel konstatuje da merodavni standard glasi da treba dokazati da je ostvarenje opasnosti, s jedne strane, manje nego izvesno, ali s druge i više nego tek moguće.

23. Panel napominje da je pojam „jasno [rečima iskazan odnosno opisan]“ u članu 19(1.30) ZKP Kosova⁵⁵ definisan u značenju da „strana koja daje informacije ili dokaz mora da detaljno navede informacije ili dokaz o kome govori“. To znači da se pojam jasnoće ne odnosi direktno na standarde ili minimalne uslove već na konkretnost traženih informacija ili dokaza. Isto to proizlazi i iz članova 19(1.9) i (1.10) ZKP Kosova, gde se pominju „jasno rečima iskazani i opisani dokazi“.

24. Podsećajući na to da se merodavni standard mora utvrditi na skali između puke mogućnosti i izvesnosti, panel konstatuje da se članom 41(6)(b) Zakona od sudije za prethodni postupak ne zahteva da se uveri u to da će se opasnosti navedene u stavovima od (i) do (iii) zaista ostvariti ukoliko optuženi bude pušten na slobodu, niti u to da postoji velika verovatnoća da će se to dogoditi. Sudija za prethodni postupak

---

⁵³ KSC-CC-PR-2017-01, F00004, Odluka po zahtevu za ocenu ustavnosti Pravilnika o postupku i dokazima usvojenog na plenarnoj sednici 17. marta 2017. prosleđenog Specijalizovanom veću Ustavnog suda u skladu sa članom 19(5) Zakona br. 05/L-053 o Specijalizovanim većima i Specijalizovanom tužilaštvu, 26. april 2017. (u daljem tekstu: odluka Ustavnog suda od 26. aprila 2017), stav 111.

⁵⁴ Odluka Ustavnog suda od 26. aprila 2017, stav 115.

⁵⁵ Kosovo, zakon br. 04/L-123, Zakonik o krivičnom postupku, 13. decembar 2012.

mora se uveriti u to da postoje "[jasni] osnovi da se smatra" da postoji opasnost da će se to dogoditi. Član 41(6)(b) Zakona traži da se utvrdi da li je tužilaštvo iznelo konkretno obrazloženje na osnovu dokaza koji potkrepljuju uverenje da postoji dovoljno realna mogućnost da će se ostvariti jedna ili više opasnosti navedenih u članu 41(6)(b)(i)–(iii) Zakona.⁵⁶ Utoliko to pitanje i zavisi od činjenica specifičnih za svaki slučaj.

25. Panel sad prelazi na Tačijevu tvrdnju da sudija za prethodni postupak nije ocenio verovatnoću da će se „neka opasnost“ ostvariti, već da je samo konstatovao da ona postoji.⁵⁷ Panel napominje da je sudija za prethodni postupak, na primer, zaključujući ocenu opasnosti da će optuženi ometati postupak, konstatovao da „postoji opasnost da će g. Tači ometati odvijanje postupka pred Specijalizovanim većima”.⁵⁸ Međutim, tako kratak zaključak ne znači da sudija za prethodni postupak nije razmotrio verovatnoću da će se ta opasnost ostvariti. Panel smatra da je sudija za prethodni postupak prilikom donošenja odluke naročitu pažnju poklonio Tačijevom uticaju i kontroli, njegovim pokušajima da onemogući rad Specijalizovanih veća, pogodnostima koje su nuđene licima koja je tužilaštvo pozvalo na razgovor ili članovima njihovih porodica, kao i tome što je Tači [BRISANO].⁵⁹ To znači da je sudija za prethodni postupak svoj zaključak doneo na osnovu okolnosti specifičnih za dati slučaj i da je razmotrio pitanje da li je mogućnost da će se opasnosti ostvariti dovoljno realna.

26. Konačno, panel Apelacionog suda odbacuje Tačijevu tvrdnju da je sudija za prethodni postupak od odbrane zatražio da pokaže da se sve opasnosti mogu „otkloniti” i da je time odredio standard kom je nemoguće udovoljiti, naime

---

⁵⁶ V. na primer ESLjP, *Jarzyński v. Poland*, br. 15479/02, presuda, 4. oktobar 2005, stav 46 ([...] faktor koji ukazuje na realnu opasnost da će on pobeći ili da će ometati postupak); ESLjP, *Merabishvili v. Georgia*, br. 72508/13, presuda, 28. novembar 2017, stav 229 (opasnost [od bekstva] mora biti „dovoljno realna” da bi se njome moglo opravdati produženje pritvora).

⁵⁷ Žalba, stav 13.

⁵⁸ Pobjana odluka, stav 44.

⁵⁹ V. niže, stavovi 47, 49, 52, 55, 57, 68, 72, 76.

„isključivanje svih opasnosti“. Panel napominje da Tači upućuje na stavove 32 i 49 pobijane odluke, gde se razmatraju opasnost od bekstva i opasnost od izvršenja novih krivičnih dela. Iz razloga navedenih na drugim mestima u ovoj odluci,⁶⁰ panel odbacuje tvrdnje odbrane koje se odnose na opasnosti iz člana 41(6)(b)(i) i člana 41(6)(b)(iii) Zakona. Zato nema potrebe da se panel bavi načinom na koji je sudija za prethodni postupak analizirao „otklanjanje“ opasnosti čije je postojanje utvrdio. Osim toga, panel primećuje i da Tači upućuje na stav 42 pobijane odluke. Iako je sudija za prethodni postupak u tom stavu rekao da javne aktivnosti kojima je Tači podržao Specijalizovana veća „ne negiraju“ navedeni obrazac već da su „u koegzistenciji s njim“, panel smatra netačnim tumačenje da je sudija za prethodni postupak time odredio standard „isključivanja svih opasnosti“, već smatra da je on objašnjavao koliki je značaj pridao tim dvama faktorima.⁶¹

2. Dužnost obrazlaganja

27. Panel je dužan ocenu koju donosi propisno obrazloži. S tim u vezi, panel Apelacionog suda podseća na relevantnu praksu MKS-a, gde je naglašavan značaj detaljnog obrazlaganja odluka, naročito onih koje se tiču privremenog puštanja na slobodu.⁶² I Evropski sud za ljudska prava (u daljem tekstu: ESLJP) je, u kontekstu člana 5(1)(c) Evropske konvencije o ljudskim pravima, naglasio da je obrazloženje

---

⁶⁰ V. niže, stavovi 32, 78.

⁶¹ V. niže, stavovi 48–49.

⁶² V. MKS, *Prosecutor v. Lubanga*, MKS-01/04-01/06-773, Judgment on the appeal of Mr. Thomas Lubanga Dyilo against the decision of Pre-Trial Chamber I entitled “First Decision on the Prosecution Requests and Amended Requests for Redactions under Rule 81”, 14. decembar 2006. (u daljem tekstu: odluka po žalbi u predmetu *Lubanga*), stav 20; MKS, *Prosecutor v. Bemba et al.*, MKS-01/05-01/13-2275, Public Redacted Judgment on the appeals of Mr Jean-Pierre Bemba Gombo, Mr Aimé Kilolo Musamba, Mr Jean-Jacques Mangenda Kabongo, Mr Fidèle Babala Wandu and Mr Narcisse Arido against the decision of Trial Chamber VII entitled “Judgment pursuant to Article 74 of the Statute”, 8. mart 2018. (u daljem tekstu: odluka u predmetu *Bemba et al.* od 8. marta 2018), stavovi 102–108; odluka po žalbi u predmetu *Gbagbo*, stavovi 46–50; MKS, *Prosecutor v. Bemba*, MKS-01/05-01/08-323, Judgment on the appeal of Mr. Jean-Pierre Bemba Gombo against the decision of Pre-Trial Chamber III entitled “Decision on application for interim release”, 16. decembar 2008. (u daljem tekstu: odluka u predmetu *Bemba* od 16. decembra 2008), stavovi 53, 66, 67.

odluke kojom se nalaže lišavanje slobode važno da bi se procenilo da li je ona proizvoljna.⁶³ Panel smatra da obim obrazloženja zavisi od okolnosti u datom predmetu, ali da je, nevezano s njima, od presudnog značaja da nižestepeni panel dovoljno jasno iznese osnov po kom je doneo odluku.⁶⁴

28. Panel primećuje da je u pobijanoj odluci obrazloženje koje se odnosi na član 41(6)(b)(ii) Zakona i na predložene uslove relativno kratko. Sudija za prethodni postupak nije detaljno objasnio kako je analizirao dokaze koje su mu predočile strane u postupku niti kako je došao do zaključaka o činjenicama. Naprotiv, sudija za prethodni postupak je u zaključcima tek načelno uputio na fusnote u ranijim dokumentima. Kad je preispitivao odluku sudije za prethodni postupak panel je morao da se vrati na dokaze i tvrdnje koje su strane u postupku ranije iznele kako bi pojasnio i protumačio zaključke u pobijanoj odluci. Uprkos tome, i uprkos takvim nedostacima pobijane odluke, panel smatra da se ne može tvrditi da sudija za prethodni postupak nije ispunio obavezu da obrazloži odluku i da je time načinio grešku u primeni prava.

29. Iako je obrazloženje kratko, panel smatra da se može razumeti kako je sudija za prethodni postupak došao do zaključaka koje je izneo, te da optuženi može da iskoristi svoje pravo na ulaganje žalbe. Ako obrazloženje izneto u pobijanoj odluci tumači u kontekstu dokumenata na koje se upućuje u fusnotama i argumenata strana u postupku, panel može da razabere po kom je osnovu sudija za prethodni postupak zaključivao.

---

⁶³ ESLJP, *S. V. and A. v. Denmark*, br. 35553/12, br. 36678/12 i br. 36711/12, presuda, 22. oktobar 2018, stav 92; ESLJP, *Mooren v. Germany*, br. 11364/03, presuda, 9. jul 2009, stav 79.

⁶⁴ Odluka u predmetu *Bemba et al.* od 8. marta 2018, stav 105; odluka po žalbi u predmetu *Gbagbo*, stav 46, gde se poziva na odluku po žalbi u predmetu *Lubanga*, stav 20.

30. Ipak, panel Apelacionog suda izričito apeluje na sudiju za prethodni postupak da u budućim odlukama o privremenom puštanju na slobodu ili o preispitivanju pritvora iznese detaljnija obrazloženja.

C. NAVODI O GREŠKAMA U PROCENI OPASNOSTI IZ ČLANA 41(6)(B) ZAKONA (ŽALBENI OSNOV 1.2, 1.3, 1.4)

1. Član 41(6)(b)(i) Zakona

31. Tači osporava zaključak sudije za prethodni postupak da postoji opasnost od njegovog bekstva.⁶⁵ Tači ukazuje na to⁶⁶ da je sudija za prethodni postupak u pobijanoj odluci zaključio da bi se uslovima koje je Tači predložio kako bi potkrepio alternativni zahtev za privremeno puštanje na slobodu mogla umanjiti opasnost od bekstva.⁶⁷

32. Panel Apelacionog suda naglašava da strana koja tvrdi da je počinjena greška u primeni prava ili greška u utvrđivanju činjeničnog stanja mora da pokaže da navodna greška obesnažuje odluku ili da je zbog nje došlo do sudske greške. Štaviše, panel uopšte nije u obavezi da razmatra tvrdnje neke strane ukoliko se njima ne navode greške u primeni prava koje obesnažuju odluka ili ukoliko se njima ne navode greške u utvrđivanju činjeničnog stanja zbog kojih je došlo do sudske greške.⁶⁸ Pošto sudija za prethodni postupak kao osnov za zaključak da Tačiju treba produžiti pritvor ne uzima svoju konstataciju o opasnosti od bekstva, panel bez daljeg razmatranja odbacuje taj žalbeni osnov.

2. Član 41(6)(b)(ii) Zakona

---

⁶⁵ Žalba, stavovi 16–27; replika, stavovi 7–9; v. takođe odgovor, stavovi 31–47.

⁶⁶ Žalba, stav 53.

⁶⁷ Pobijana odluka, stav 56.

⁶⁸ V. na primer ICTR, *Rutaganda v. Prosecutor*, ICTR-96-3-A, Judgement, 26. maj 2003, stav 18. V. takođe odeljak Kriterijumi preispitivanja, stavovi 4–8.

(a) Tvrdnje strana u postupku

33. Tači tvrdi da tri greške u primeni prava obesnažuju zaključak sudije za prethodni postupak da postoji opasnost da će on ometati postupak koji se vodi pred Specijalizovanim većima.⁶⁹ Prvo, Tači tvrdi da nema dokaza za to da je direktno ili indirektno uticao ili pokušao da utiče na svedoke.⁷⁰ On smatra da je sudija za prethodni postupak pogrešio kad je njegove „nekadašnje i doskorašnje uticajne položaje“ uzeo kao osnov za zaključak da „to može biti pokretač za aktiviranje šire mreže pristalica“ u cilju ometanja postupka, kao i da nije pokazao „konkretne razloge“ iz kojih je to povezao s Tačijem.⁷¹

34. Drugo, Tači osporava zaključak sudije za prethodni postupak da neki njegovi postupci ukazuju na obrazac upornog nastojanja da se onemogući rad Specijalizovanih veća i da to navodi na zaključak da opasnost od ometanja postupka postoji; Tači, osim toga, dodaje i da sudija za prethodni postupak taj zaključak nije obrazložio.⁷² S tim u vezi, Tači tvrdi da je sudija za prethodni postupak pogrešio time što je kao osnov za svoj zaključak uzeo (i) pismo koje je Tači uputio državnom sekretaru Sjedinjenih Američkih Država, iako u tom pismu nije bilo „ničeg neprikladnog“, već je Tači u njemu prosto izneo legitimne bojazni „institucija Republike Kosovo“,⁷³ (ii) [BRISANO], iako je odbrana ukazala na to da je ovaj dokaz nepouzdan, [BRISANO],⁷⁴ i (iii) smanjenje kazne za dvojicu bivših pripadnika OVK, iako je to pravno nesporna odluka koja ionako nema veze s radom Specijalizovanih veća.⁷⁵ Tači, osim toga, navodi da sudija za prethodni postupak nije uzeo u obzir ni to da je Tači ublažio kaznu i nekim srpskim zarobljenicima.⁷⁶ Dalje, Tači tvrdi da se od

---

⁶⁹ Žalba, stav 29.

⁷⁰ Žalba, stav 30.

⁷¹ Žalba, stav 30.

⁷² Žalba, stavovi 31–34.

⁷³ Žalba, stav 32.

⁷⁴ Žalba, stav 33.

⁷⁵ Žalba, stav 34.

⁷⁶ Žalba, stav 34.

odbrane ne očekuje da „do poslednjeg detalja objašnjava“ pisma, molbe ili ublažavanja kazni, već da je, naprotiv, sudija za prethodni postupak bio dužan da obrazloži stav da se Tačijevim vladanjem iz vremena pre nego što se predao Specijalizovanim većima može potkrepiti zaključak da postoji opasnost da će on ometati postupak.⁷⁷ Tači tvrdi da se tužilaštvo uopšte ne osvrće na tvrdnje odbrane o ograničenoj prirodi ublažavanja kazni, već samo ponavlja da ublažavanja kazni „ukazuju na obrazac upornog nastojanja da se onemogući rad [Specijalizovanih većaja]“,⁷⁸ dok Tači tvrdi da za vezu između tog dvoga ne postoji valjan osnov.⁷⁹

35. Treće, Tači tvrdi da je sudija za prethodni postupak načinio pravnu grešku kad je zaključio da je Tači pokušavao da omete postupke pred Specijalizovanim većima zato što te zaključke nije dovoljno obrazložio i/ili zato što nije imao dovoljno dokaza za to da su licima koja su primila poziv od tužilaštva (ili članovima njihovih porodica) nuđene razne pogodnosti, a pri tom nije bilo dokaza za to da je Tači bio umešan bilo u isplate novca, bilo u zapošljavanje tih ljudi.⁸⁰ Tači isto tako osporava zaključak da je pokušao da dobije uvid u iskaze izvesnih lica ili da utiče na njih, [BRISANO].⁸¹ Konačno, Tači tvrdi da nije učestvovao ni u jednom od navedenih događaja, te da su ti navodi izvađeni iz konteksta ili da on nije učinio ništa neprimereno.⁸²

36. Konkretno, Tači smatra da tvrdnju tužilaštva o njegovoj „nespornoj nameri da ometa“,⁸³ koja se odnosi na [BRISANO] g. Dritona Ljajčija (u daljem tekstu: g. Ljajči)

---

⁷⁷ Replika, stav 13. V. takođe žalba, stav 31.

⁷⁸ Replika, stav 13, gde se poziva na odgovor, stav 42.

⁷⁹ Replika, stav 13.

⁸⁰ Žalba, stavovi 35–36; replika, stav 11.

⁸¹ Žalba, stavovi 37–38. V. takođe replika, stav 14.

⁸² Žalba, stavovi 36–37. Osim toga, odbrana ukazuje na dokaze koje je o navodnim isplatama g. Brahimaju predočila i tvrdnje koje je o tome iznela Veseljijeva odbrana i priključuje im se; v. žalba, stav 36.

⁸³ Replika, stav 11.

[BRISANO] .⁸⁴ Tači tvrdi da sudija za prethodni postupak nije naveo valjan razlog iz kog se pre priklanja tezi tužilaštva nego [BRISANO].⁸⁵

37. Kako Tači smatra, zaključci sudije za prethodni postupak nisu zasnovani na čvrstim osnovima i ne pokazuju da je Tači imao uticaj ili kontrolu nad „svedocima, žrtvama ili saučesnicima“, kako se to zahteva u članu 41(6)(b)(ii) Zakona.⁸⁶ Osim toga, Tači tvrdi da je sudija za prethodni postupak načinio istu grešku kad je zaključio da je on zahvaljujući službenom položaju formirao mrežu uticaja i kontrole, a uz to nije uzeo u obzir ni to da Tači više nema nijedan službeni položaj.⁸⁷

38. S obzirom na sve to, Tači zaključuje da su svi elementi koje je sudija za prethodni postupak uzeo kao osnov za zaključak da postoji opasnost da će on ometati postupak pogrešni, kao i da konstatacija o „opštoj klimi zastrašivanja“ sama po sebi ne može da posluži kao osnov za zaključak da su ispunjeni uslovi iz člana 41(6)(b)(ii) Zakona.⁸⁸

39. Dalje, Tači tvrdi da je sudija za prethodni postupak pogrešno primenio svoje diskreciono pravo time što nije uzeo u obzir strogi režim zaštitnih mera koji je na snazi u Tačijevom slučaju i koji upravo služi tome da se umanju opasnost od ometanja postupka, pa dodaje da ni tužilaštvo nigde u pobijanoj odluci ne vidi da je sudija to učinio.⁸⁹ Tači navodi da se tužilaštvo poziva na odluku sudije za prethodni postupak o zaštitnim merama, dugu više od 50 stranica,⁹⁰ kako bi sugerisalo da je sudija za prethodni postupak ta pitanja imao na umu, ali tvrdi da to ne može biti dovoljno i da

---

⁸⁴ Replika, stav 11.

⁸⁵ Replika, stav 11.

⁸⁶ Žalba, stavovi 38, 49.

⁸⁷ Žalba, stav 39.

⁸⁸ Žalba, stav 40.

⁸⁹ Žalba, stav 56; replika, stav 12.

⁹⁰ Replika, stav 12, gde se poziva na odgovor, stav 48.

sudija za prethodni postupak zapravo prosto nije uzeo u obzir taj izuzetno važan faktor kad je razmatrao opasnost od ometanja postupka.⁹¹

40. Tužilaštvo u odgovoru tvrdi da je sudija za prethodni postupak opasnosti procenjivao pojedinačno i s obzirom na lične okolnosti optuženog.⁹² Tužilaštvo smatra da je sudija za prethodni postupak postupio ispravno kad je kao osnov za procenu sve tri opasnosti iz člana 41(6)(b) Zakona⁹³ uzeo pojedinačne faktore, poput krivičnih dela za koja se optuženi tereti i/ili pravno relevantnih činjenica, političkog profila optuženog, njegovih ranijih položaja, ranijih uticajnih rukovodećih funkcija i pristupa mrežama pristalica.⁹⁴ Tužilaštvo smatra da su ti faktori, kad se uzmu zajedno, dovoljni da bi se potkrepio zaključak da je neophodno da optuženi ostane u pritvoru.⁹⁵

41. Što se tiče Tačijevog pokušaja da ospori zaključak sudije za prethodni postupak da neke njegove radnje ukazuju na postojanje obrasca upornog nastojanja da se onemogući rad Specijalizovanih veća, tužilaštvo u odgovoru kaže da odbrana pogrešno prikazuje pobijanu odluku i da pokušava da iznese selektivnu analizu dokazâ. Kako tužilaštvo smatra, Tači odbija da prizna da su pomenuti faktori ocenjeni zajedno s drugim faktorima i da se na osnovu njih valjano može dokazati postojanje opasnosti iz člana 41(6)(b) Zakona.⁹⁶

42. Pored toga, tužilaštvo smatra da se sudija za prethodni postupak sasvim opravdano oslonio na dokaze iz kojih proističe da je, u vreme kad je Tači bio na položaju predsednika Kosova, Vlada Kosova izvesnim licima, među kojima su bila i lica koja se u ovom predmetu terete da su učestvovala u udruženom zločinačkom poduhvatu, nudila razne pogodnosti ili nesrazmerno visoku pravnu pomoć upravu u

---

⁹¹ Replika, stav 12.

⁹² Odgovor, stavovi 23–24, 28.

⁹³ Odgovor, stav 25.

⁹⁴ Odgovor, stavovi 26–27.

⁹⁵ Odgovor, stavovi 28–29.

⁹⁶ Odgovor, stavovi 41–45.

periodu kad je tužilaštvo ta lica pozivalo na razgovor.⁹⁷ Tužilaštvo tvrdi da to što Tači paušalno poriče da je imao ikakve veze s njima ne znači da su dokazi tužilaštva „temeljno pobijeni“ niti da je sudija za prethodni postupak načinio očiglednu grešku.⁹⁸

43. Tužilaštvo tvrdi i da sudija za prethodni postupak nije načinio očiglednu grešku kad je zaključio da Tačijevi pokušaji da se obavesti o iskazima koje su izvesna lica dala tokom razgovora s tužilaštvom ili da utiče na njih u najmanju ruku ukazuju na to da je optuženi imao uticaj i kontrolu.⁹⁹ Što se tiče tvrdnje da je Tači [BRISANO], tužilaštvo smatra da se Tači prosto samo ne slaže sa značajem koji je sudija za prethodni postupak pridao [BRISANO].¹⁰⁰

44. Osim toga, tužilaštvo tvrdi da je jasno da je sudija za prethodni postupak razmotrio pitanja vezana za bezbednost i zaštitu svedokâ, pa i pitanje u kom bi obimu različite mere mogle da umanje opasnost od uticanja na svedoke, s obzirom na „opštu klimu zastrašivanja svedoka na Kosovu“.¹⁰¹

(b) Stav panela Apelacionog suda

45. Panel će sad razmotriti Tačijevu tvrdnju da je sudija za prethodni postupak pogrešio kad je njegove nekadašnje i doskorašnje uticajne položaje uzeo kao osnov za zaključak da bi Tači, zahvaljujući uticaju koji i dalje ima, mogao aktivirati širu mrežu pristalica, sa ciljem da omete postupak. Prvo, panel napominje da Tači tvrdi da ne postoje dokazi za to da je on uticao na svedoke ili da je koristio svoj uticaj kako bi ometao postupak,¹⁰² ali on time ne tumači ispravno zaključak sudije za prethodni postupak, jer se on odnosi na direktni ili indirektni uticaj koji proističe iz Tačijevog “javnog ugleda” i koji bi Tači mogao iskoristiti da aktivira širu mrežu pristalica, koje

---

⁹⁷ Odgovor, stavovi 33–34.

⁹⁸ Odgovor, stavovi 34–35.

⁹⁹ Odgovor, stavovi 36–37.

¹⁰⁰ Odgovor, stavovi 48–50.

¹⁰¹ Odgovor, stav 38.

¹⁰² Žalba, stav 30; replika, stav 8.

bi, sa svoje strane, ometala postupak.¹⁰³ Osim toga, panel podseća na to da, prema članu 41(6)(b) Zakona, sudija za prethodni postupak ne mora da se uveri u to da je optuženi već pokušao da omete postupak, već u to da postoji dovoljno realna mogućnost da će to učiniti.¹⁰⁴

46. Drugo, panel podseća na to da ispunjenost uslova iz člana 41(6)(b) podrazumeva predviđanje budućih postupaka, a nešto što je u budućnosti nikad se ne može predvideti s izvesnošću;¹⁰⁵ sudija za prethodni postupak koristi frazu "može biti pokazatelj", ali panel da to ne znači da je on primenio manje strog kriterijum. Utoliko panel smatra da njegovi zaključak ne predstavlja „puko nagađanje”.¹⁰⁶ Štaviše, panel primećuje da se sudija za prethodni postupak, uprkos tome što se u pobijanoj odluci ne iznose dalje pojedinosti, pozvao na odgovor tužilaštva na Tačijev zahtev za privremeno puštanje na slobodu kako bi potkrepio svoj zaključak o navedenim konkretnim radnjama ometanja u koje je bilo umešano Udruženje ratnih veterana OVK.¹⁰⁷ Iako sudija za prethodni postupak za tu širu mrežu pristalica uopšteno kaže da ona uključuje i „bivše potčinjene i lica povezana s Udruženjem ratnih veterana OVK”,¹⁰⁸ panel smatra da se za lica koja pripadaju toj mreži ne može reći da su „međusobno nepovezane treće strane čiji identitet nije utvrđen”.¹⁰⁹ Osim toga, panel podseća i na to da se u pobijanoj odluci upućuje na uticaj i autoritet koji je Tači imao kao jedan od osnivača OVK, član Glavnog štaba OVK, vrhovni komandant OVK, a nedavno i predsednik vlade i predsednik Kosova.¹¹⁰

---

¹⁰³ Pobijana odluka, stav 38.

¹⁰⁴ V. gore, stav 24.

¹⁰⁵ V. gore, stav 21.

¹⁰⁶ Citat iz žalbe, stav 30.

¹⁰⁷ Pobijana odluka, fusnota 77, gde se poziva na F00149/RED, Javna redigovana verzija odgovora tužilaštva na zahtev za privremeno puštanje na slobodu podnetog u ime g. Hašima Tačija, 21. decembar 2020. (originalna verzija dostavljena je 16. decembra 2020) (u daljem tekstu: odgovor na zahtev za privremeno puštanje na slobodu), stavovi 15–17.

¹⁰⁸ Pobijana odluka, stav 38.

¹⁰⁹ Citat iz žalbe, stav 30.

¹¹⁰ Pobijana odluka, stav 31.

47. S obzirom na dokaze u prilog navodima o radnjama ometanja u koje su bili umešani članovi Udruženja ratnih veterana OVK i na zaključke sudije za prethodni postupak da je Tači, naročito zahvaljujući ranijim rukovodećim funkcijama u OVK, imao uticaj i autoritet, zaljučak sudije za prethodni postupak da je Tači bio u mogućnosti da utiče na takvu mrežu nije neosnovan. Osim toga, sudija za prethodni postupak nije postupio nerazložno kad je procenio da je to važan faktor za odluku o pitanju da li postoji opasnost od ometanja postupka. Stoga panel zaključuje da Tači nije pokazao da je sudija za prethodni postupak doneo pogrešan zaljučak.

48. Što se tiče uticaja i kontrole koje je Tači imao zahvaljujući službenom položaju, panel smatra da sudija za prethodni postupak nije pogrešio kad je zaključio da su Tačijeve javne aktivnosti kojima je podržavao Specijalizovana veća kao instituciju koegzistirale s postupcima kojima je sistematski pokušavao da onemogući njihov rad i s mrežom uticaja i kontrole uspostavljenom zahvaljujući njegovom službenom položaju.¹¹¹ Panel se uverio da je sudija za prethodni postupak u svojim zaključcima valjano odmerio Tačijevu pozitivnu ulogu u podržavanju Specijalizovanih veća i tužilaštva.¹¹² Sudija za prethodni postupak je izričito priznao Tačijevu saradnju sa Specijalizovanim većima i Specijalizovanim tužilaštvom i njegove napore da se te institucije osnuju.¹¹³

49. Panel smatra da sudija za prethodni postupak nije postupio neprimereno kad je zaključio da te javne aktivnosti nisu nespojive s radnjama kojima je Tači (manje javno) podrivao Specijalizovana veća koristeći uticaj koji je imao zahvaljujući

---

¹¹¹ Pobjana odluka, stav 42.

¹¹² Pobjana odluka, stav 42, gde se poziva na F00120/RED, Javna redigovana verzija zahteva za privremeno puštanje na slobodu podnetog u ime g. Hašima Tačija, 7. decembar 2020. (prvobitna verzija dostavljena 4. decembra 2020) (u daljem tekstu: zahtev za privremeno puštanje na slobodu), stavovi 25–32, i F00165/RED, Javna redigovana verzija replike na odgovor specijalnog tužioca protiv zahteva za privremeno puštanje na slobodu podnetog u ime g. Hašima Tačija, 25. januar 2021. (prvobitna verzija dostavljena je 7. januara 2021) (u daljem tekstu: replika na zahtev za privremeno puštanje na slobodu), stav 29.

¹¹³ Pobjana odluka, stav 32.

nekadašnjim funkcijama.¹¹⁴ S tim u vezi, panel napominje i da je sam Tači priznao da se „njegova podrška s vremenom možda promenila“ i objasnio da „sud godinama nije radio ništa, zbog čega je on počeo da sumnja u potrebu za takvom institucijom ili u njene interese“.¹¹⁵

50. Tačijevu tvrdnju da više nije na javnim funkcijama pa da uticaj koji je mogao steći preko njih više nije relevantan panel smatra neubedljivom.¹¹⁶ U pobijanoj odluci jasno se vidi da je sudija za prethodni postupak, donoseći zaključak da Tači i dalje ima uticaj i kontrolu, imao u vidu da Tači više nije na položaju člana Glavnog štaba OVK, vrhovnog komandanta OVK, predsednika vlade ili predsednika Kosova.¹¹⁷ Panel naglašava da je sudija za prethodni postupak kao osnov za zaključak da Tači ima izvestan stepen uticaja i kontrole uzeo njegove „*nekadašnje i doskorašnje*“ uticajne položaje i autoritet.¹¹⁸ Panel smatra i da je sudija za prethodni postupak postupio razumno kad je konstatovao da Tači, koji je tek nedavno dao ostavku na funkciju predsednika Kosova, uprkos tome nesumnjivo i dalje ima izvestan uticaj na svoje nekadašnje potčinjene. Zato panel odbija da prihvati Tačijevu tvrdnju da je sudija za prethodni postupak doneo pogrešan zaključak.

51. Panel sad prelazi na Tačijeve tvrdnje o pismu upućenom državnom sekretaru Sjedinjenih Američkih Država, o [BRISANO] i o ublažavanju kazni bivšim pripadnicima OVK. Sudija za prethodni postupak smatrao je da ti slučajevi, naročito ako se sagledaju zajedno s drugim faktorima, ukazuju na obrazac upornog nastojanja da se onemogući rad Specijalizovanih veća i govore u prilog pretpostavci da opasnost od ometanja postoji.¹¹⁹ Panel će razmotriti pomenuta tri slučaja.

---

¹¹⁴ Pobijana odluka, stav 42. Sudija za prethodni postupak je zaključke o takvim radnjama i o postojanju obrasca izneo i na drugim mestima u pobijanoj odluci; v. pobijana odluka, stav 40.

¹¹⁵ Replika vezana za zahtev za privremeno puštanje na slobodu, stav 29.

¹¹⁶ Žalba, stav 39.

¹¹⁷ V. pobijana odluka, stav 31.

¹¹⁸ Pobijana odluka, stav 38 (kurziv dodat). V. takođe pobijana odluka, stav 31.

¹¹⁹ Pobijana odluka, stav 40.

52. Prvo, što se tiče Tačijevog pisma državnom sekretaru Sjedinjenih Američkih Država, panel primećuje da sudija za prethodni postupak daje veoma kratko obrazloženje.¹²⁰ Međutim, iako se po tom obrazloženju ne vidi da se sudija za prethodni postupak izričito osvrnuo na argumente koje je Tači izneo u zahtevu za privremeno puštanje na slobodu,¹²¹ panel napominje da se Tači samo usprotivio načinu na koji je taj dokument protumačen.¹²² Tači je tvrdio da u pismu nema ničeg neprikladnog i da je u „ustavne obaveze koje je imao kao predsednik spadalo i da izrazi bojazni u ime države“, ali on u prilog tome nije izneo nikakve dokaze.¹²³ Stoga se panel uverio da sudija za prethodni postupak nije prekršio svoja diskreciona ovlašćenja time što se priklonio tumačenju koje je dalo tužilaštvo, a to je da je svrha pomenutog pisma bila da se onemogući rad Specijalizovanih veća.¹²⁴ Štaviše, panel smatra da u prilog takvom tumačenju ide već i sam tekst pisma.¹²⁵

---

¹²⁰ Pobjijana odluka, stav 40.

¹²¹ Žalba, stav 32.

¹²² F00005/RED, Javna redigovana verzija zahteva za izdavanje naloga za hapšenje i pratećih naloga, dokument KSC-BC-2020-06/F00005 od 28. maja 2020, 17. novembar 2020 (originalna verzija dostavljena je 28. maja 2020) (u daljem tekstu: zahtev za izdavanje naloga za hapšenje), stav 7.

¹²³ V. zahtev za privremeno puštanje na slobodu, stav 24. Tači tvrdi da je tužilaštvo selektivno citiralo jedan isečak iz odgovora državnog sekretara Sjedinjenih Američkih Država, umesto da izloži celo pismo, ali to ne čini ni sam. V. replika na zahtev za privremeno puštanje na slobodu, stav 26.

¹²⁴ V. odgovor na zahtev za privremeno puštanje na slobodu, stav 21.

¹²⁵ V. F00005/RED/A02, Prilog 2 uz javnu redigovanu verziju zahteva za izdavanje naloga za hapšenje i pratećih naloga, dokument KSC-BC-2020-06/F00005 od 28. maja 2020, 17. novembar 2020. (originalna verzija dostavljena je 28. maja 2020), str. 5 („Pišem vam kako bih izrazio ozbiljnu bojazan institucija Republike Kosovo zbog Specijalizovanih veća Kosova [...]“), str. 6 („Sa žaljenjem izražavam zabrinutost zbog toga što pomenute institucije i dalje posluju u direktnoj suprotnosti s onim što je rečeno na početku i s postignutim dogovorom“), str. 7 („Međutim, moram, nažalost, da kažem da je duh u kom se taj proces odvija veoma različit od onog koji je vladao na početku“; „Na domaćim vlastima biće da odluče o [...] mandatu, načinu rada i sedištu svoje institucije“; „Razočarava nas što je [tužilaštvo] svoje znatne resurse usmerilo na istrage o samo jednoj etničkoj grupi, to jest, samo o kosovskim Albancima, jer se time zapravo škodi verodostojnosti i legitimnosti čitavog procesa“), str. 7–8 („Nedopustivo je to što su lica pomenuta u [...] izveštaju koji je švajcarski senator Dik Marti objavio 2010. već deset godina izložena pretnji da će se protiv njih voditi istrage, a možda i sudski postupak“), str. 8 („Sudeći po pouzdanim izveštajima, zakonski i proceduralni okvir u kom posluju Specijalizovana veća Kosova nije u skladu s međunarodno priznatim normama pravičnog suđenja i postupanja“; „Postoji i čitav niz daljih bojazni koje bacaju nepovoljno svetlo na institucije osnovane u Hagu i koje bi Vlada Sjedinjenih Američkih Država hitno morala da razmotri kako bi se sprovele važne izmene pre nego što se sudski procesi nastave [...]“).

53. Drugo, što se tiče navoda da je Tači [BRISANO], panel primećuje da se pobijana odluka i na tom pitanju zadržava veoma kratko.¹²⁶ Uprkos tome, panel može da razabere kako je sudija za prethodni postupak, na osnovu dokaza kojima je raspolagao, došao do zaključka o tom slučaju. Panel napominje da tužilaštvo nije dostavilo [BRISANO].¹²⁷ Međutim, panel se nije uverio u ispravnost Tačijeve tvrdnje¹²⁸ da ta izjava predstavlja [BRISANO]. Štaviše, [BRISANO].¹²⁹ U svakom slučaju, panel smatra da je u međunarodnom krivičnom pravosuđu prihvaćen princip po kom su dokazi iz druge ruke u principu prihvatljivi.¹³⁰ Iako bi bilo bolje da je tužilaštvo [BRISANO], panel smatra da je sudija za prethodni postupak postupio u okviru svojih ovlašćenja kad je zaključio da [BRISANO] dovoljno verodostojna i pouzdana. Iako Tači tvrdi da je taj dokaz [BRISANO] i „u izvesnom smislu problematičan“,¹³¹ panel napominje da Tači nije naveo konkretne probleme vezane za verodostojnost ili za pouzdanost, [BRISANO].

54. Pored toga, panel napominje da je [BRISANO] u kom se isto pominje taj slučaj [BRISANO].¹³² Panel primećuje da Tači osporava sam slučaj i [BRISANO].¹³³ S tim u vezi, panel podseća na to da se, u slučaju da o jednom događaju postoje različite verzije, od sudije za prethodni postupak očekuje da se u najmanju ruku uveri da su

---

¹²⁶ Pobijana odluka, stav 40.

¹²⁷ F00149/A02, Prilog 2 uz odgovor tužilaštva na zahtev za privremeno puštanje na slobodu podnet u ime g. Hašima Tačija, 16. decembar 2020 (poverljivo) (u daljem tekstu: prilog 2 uz zahtev za privremeno puštanje na slobodu), str. 3–9. V. takođe odgovor na zahtev za privremeno puštanje na slobodu, stav 22.

¹²⁸ Žalba, stav 33.

¹²⁹ V. odgovor, stav 41(ii); prilog 2 uz zahtev za privremeno puštanje na slobodu, str. 3–9.

¹³⁰ V. na primer odluka u predmetu *Bemba* od 8. marta 2018, stavovi 620, 874; MKSJ, *Tužilac protiv Lukića i Lukića*, IT-98-32/1-A, Presuda, 4. decembar 2012, stav 303; ICTR, *Nahimana et al. v. Prosecutor*, ICTR-99-52-A, Judgement, 28. novembar 2007. (u daljem tekstu: drugostepena presuda u predmetu *Nahimana et al.*), stav 509; MKSJ, *Tužilac protiv Aleksovskog*, IT-95-14/1-AR73, Odluka po žalbi tužitelja u vezi s prihvatljivošću dokaza, 16. februar 1999, stav 15.

¹³¹ Žalba, stav 33.

¹³² V. prilog 2 uz zahtev za privremeno puštanje na slobodu, [BRISANO].

¹³³ Žalba, stav 33. V. takođe replika vezana za zahtev za privremeno puštanje na slobodu, stavovi 27–28.

dokazi koje je predočilo tužilaštvo dovoljno konkretni i „jasni“ da bi se njima moglo potkrepiti uverenje da postoji opasnost od ometanja postupka.¹³⁴

55. S obzirom na to da je tužilaštvo dodatno potkrepilo dokaze o pomenutom slučaju, i s obzirom na to da ne postoje očigledni problemi vezani za njihovu verodostojnost i pouzdanost, panel smatra da sudija za prethodni postupak nije postupio nerazložno kad je prednost dao verziji događaja koju je iznelo tužilaštvo i kad je ocenio da nema potrebe da strane u postupku preispituju izvor tih informacija. Utoliko panel smatra da je sudija za prethodni postupak postupio ispravno kad je istakao da se pitanje na koje on treba da odgovori ne tiče toga da li optuženi u konkretnim slučajevima na koje se tužilaštvo poziva snosi krivicu ili ne.¹³⁵ Zato panel konstatuje da Tači nije pokazao da je sudija za prethodni postupak pogrešio kad je zaključio da slučaj [BRISANO] spada u obrazac upornog nastojanja da se onemogući rad Specijalizovanih veća i kad je taj događaj uzeo kao jedan od osnova za konačni zaključak da postoji opasnost od ometanja sudskog postupka.

56. Treće, što se tiče ublažavanja kazne bivšim pripadnicima OVK, panel, pre svega, konstatuje da se u pobijanoj odluci, kako to i Tači ističe, ne pominju Tačijeve tvrdnje da je on ublažavao kazne i srpskim zatvorenicima.¹³⁶ Međutim, panel smatra da sudija za prethodni postupak nije pogrešio time što to nije izričito pomenuo. Panel podseća na to da treba poći od pretpostavke da svaki panel uvek oceni sve dokaze koji su mu predočeni, osim ako ne postoje naznake za to da je potpuno zanemario neki konkretan dokaz; ako se pak nije osvrnuo na dokaz koji je u suprotnosti s njegovim zaključkom, treba pretpostaviti da taj panel taj dokaz jeste procenio i utvrdio njegovu važnost, ali da je zaključio da uprkos tom dokazu može da izvede dati zaključak.¹³⁷ Zato panel smatra da sudija za prethodni postupak nije prekoračio svoja diskreciona

---

¹³⁴ V. gore, stav 24.

¹³⁵ Pobijana odluka, stav 40, gde se poziva na repliku vezanu za zahtev za privremeno puštanje na slobodu, stav 28.

¹³⁶ Žalba, stav 34.

¹³⁷ MKSJ, *Tužilac protiv Kvočke i dr.*, IT-98-30/1-A, Presuda, 28. februar 2005, stav 23.

ovlašćenja time što u pobijanoj odluci nije izričito razmotrio nepotkrepljenu tvrdnju u kojoj nisu date informacije o tome kad su i kome te kazne ublažene.¹³⁸

57. Panel napominje da sudija za prethodni postupak nije zaključio da je ublaženje kazne pripadnicima OVK bilo protivzakonito.¹³⁹ Osim toga, sudija za prethodni postupak kao osnov za taj zaključak nije uzeo samo činjenicu da je kazna ublažena pripadnicima OVK, već i trenutak u kom se to dogodilo, naime, neposredno pre nego što je Tači dao ostavku na funkciju predsednika Kosova, kao i činjenicu da je Tači kazne ublažio tako da je prekoračio preporuke vladine komisije.¹⁴⁰ S tim u vezi, panel napominje da je Tači preporuke komisije prekoračio samo u slučaju dvojice osuđenih, a to su g. Bekim Siljaj (tri godine i šest meseci umesto, u skladu s preporukom, godinu dana) i g. Špresim Uka (četiri godine umesto, u skladu s preporukom, godinu dana), i to uprkos tome što jedino njih dvojica nisu iskazala kajanje zbog počinjenih krivičnih dela.¹⁴¹ Pored toga, iako Tači tvrdi da ublaženje kazni nema veze sa onemogućavanjem rada Specijalizovanih veća,¹⁴² panel napominje da dokazi kojima tužilaštvo potkrepljuje svoj odgovor na Tačijev zahtev za privremeno puštanje na slobodu pokazuju da je jedan od tih pripadnika OVK, prema navodima, bio umešan u pokušaje da se utiče na svedoke u postupcima [BRISANO] vodili protiv pripadnika OVK.¹⁴³ Stoga panel smatra da sudija za prethodni postupak nije počinio grešku kad je zaključio da taj navod, kad se oceni zajedno s drugim faktorima, ukazuje na obrazac nastojanja da se onemogući rad Specijalizovanih veća i govori u prilog zaključku da opasnost od ometanja postupka postoji.

---

¹³⁸ V. replika vezana za zahtev za privremeno puštanje na slobodu, stav 30.

¹³⁹ Suprotno onom što se se tvrdi u žalbi, stav 34.

¹⁴⁰ Pobijana odluka, stav 40, gde se upućuje na odgovor na zahtev za privremeno puštanje na slobodu, stav 23.

¹⁴¹ V. F00149/A01, Prilog 1 uz odgovor tužilaštva na zahtev za privremeno puštanje na slobodu podnet u ime g. Hašima Tačija, 16. decembar 2020, str. 2–5.

¹⁴² Replika, stav 13.

¹⁴³ V. [BRISANO], na koji se poziva u odgovoru na zahtev za privremeno puštanje na slobodu, fusnota 45. V. takođe odgovor, stav 41(iii).

58. Panel sad prelazi na tvrdnje koje je Tači izneo o navodima da su licima koja su primila poziv od tužilaštva ili njihovim porodicama nuđene razne pogodnosti. Panel ukazuje na to da je sudija za prethodni postupak samo rekao da smatra da je to, pored drugih faktora, „značajno“ za pokušaje da se ometa postupak.¹⁴⁴ Osim toga, sudija za prethodni postupak je utvrdio i da „ponavljanje [t]akvih slučajeva i vreme kada su se odigrali u odnosu na razgovore koje je tužilaštvo vodilo otkrivaju, u najmanju ruku, određeni stepen uticaja i kontrole g. Tačija“, te da ti faktori, „kada se zajedno sagledaju, [...] dodatno povećavaju rizik da će g. Tači ometati postupak“.¹⁴⁵ U prilog tom zaključku sudija za prethodni postupak pozvao se na odgovor tužilaštva na Tačijev zahtev za privremeno puštanje na slobodu.¹⁴⁶

59. Tači tvrdi da taj zaključak (i) nije dovoljno obrazložen i/ili da je donet bez dovoljno dokaza¹⁴⁷ i da je (ii) „svaki navod detaljno pobijen“.¹⁴⁸ U prilog toj drugoj tvrdnji Tači se poziva na svoj zahtev za privremeno puštanje na slobodu i na repliku koju je podneo sudiji za prethodni postupak, a u vezi sa slučajem u koji je bio umešan g. Ljahi Brahiman (u daljem tekstu: g. Brahimaj) prihvata dokaze i tvrdnje koje je izneo Kadri Veselji, takođe optužen u ovom predmetu, i priključuje im se.¹⁴⁹

60. Panel se najpre osvrće na Tačijevu drugu tvrdnju i primećuje da on, preko izvora koji citira u fusnoti, samo ponavlja tvrdnje koje je već izneo pred sudijom za prethodni postupak i upućuje panel na tvrdnje koje je Veselji već izneo u vezi s g.

---

¹⁴⁴ Pobijana odluka, stav 41.

¹⁴⁵ *Ibid.*

¹⁴⁶ Pobijana odluka, fn. 82, gde se poziva na odgovor na zahtev za privremeno puštanje na slobodu, stavovi 25–30.

¹⁴⁷ Žalba, stav 35.

¹⁴⁸ Žalba, stav 36.

¹⁴⁹ Žalba, stav 36, fusnote 53–54, gde se poziva na zahtev za privremeno puštanje na slobodu, stavovi 54–56; replika vezana za zahtev za privremeno puštanje na slobodu, stavovi 31–34; F00174, Replika odbrane na odgovor tužilaštva na zahtev Kadrija Veseljija za privremeno puštanje na slobodu, 13. januar 2021 (u daljem tekstu: Veseljijeva replika vezana za zahtev za privremeno puštanje na slobodu), stavovi 21–28; F00174/A06, prilog 6 uz repliku odbrane na odgovor tužilaštva na zahtev Kadrija Veseljija za privremeno puštanje na slobodu, 13. januar 2021; F00174/A07, prilog 7 uz repliku odbrane na odgovor tužilaštva na zahtev Kadrija Veseljija za privremeno puštanje na slobodu, 13. januar 2021.

Brahimajem. Panel smatra da je u međunarodnom krivičnom pravosuđu prihvaćen princip da u žalbenom postupku strana ne može samo ponavljati argumente koje je nižestepeni panel već odbio da prihvati, osim ako ne dokaže da je taj panel time počinio grešku zbog koje je intervencija žalbenog panela opravdana.¹⁵⁰ Stoga ovaj panel bez daljeg razmatranja odbacuje tvrdnje koje se su iznete u žalbi a koje se tiču pogodnosti dodeljenih g. Sulejmanu Seljimiju (u daljem tekstu: g. Seljimi), g. Rustemu Mustafi (u daljem tekstu: g. Mustafa), [BRISANO] i g. Hadžiju Šalji (u daljem tekstu: g. Šalja) ili njihovim porodicama. Što se pak tiče slučaja u koji je bio umešan g. Brahimaj, panel Tačijeve tvrdnje odbacuje kao bespredmetne zato što sudija za prethodni postupak taj slučaj očigledno uopšte nije uzeo kao osnov za zaključak o dodeljivanju raznih pogodnosti.¹⁵¹

61. Prva Tačijeva tvrdnja vezana za dodeljivanje raznih pogodnosti je uopštena i glasi da zaključak sudije za prethodni postupak nije dovoljno obrazložen i/ili da je donet bez dovoljno dokaza. Panel Apelacionog suda smatra da sudija za prethodni postupak zaista nije objasnio kako je došao do zaključka da je postojala praksa dodeljivanja pogodnosti niti kakav je njen značaj za opasnost od ometanja pravde.¹⁵² To pitanje ne postaje jasnije ni kad se sagleda kratko sažeta argumentacija strana u postupku, data u pobijanoj odluci.¹⁵³ Međutim, panel uprkos tome smatra da sudija za prethodni postupak nije postupio nerazložno kad je, na osnovu podnesaka i dokaza koji su mu predočeni, zaključio da postoji praksa dodeljivanja pogodnosti licima koja su primila poziv od tužilaštva ili njihovim porodicama.

---

¹⁵⁰ MKSJ, *Tužilac protiv Brđanina*, IT-99-36-A, Presuda, 3. april 2007, stav 35; v. takode ICTR, *Uwinkindi v. Prosecutor*, ICTR-01-75-AR11bis, Decision on Uwinkindi's Appeal Against the Referral of His Case to Rwanda and Related Motions, 16. decembar 2011, stav 36; MKSJ, *Tužilac protiv Karadžića*, IT-95-5/18-AR72.5, Odluka po žalbi na odluku Pretresnog veća po preliminarnom podnesku za odbacivanje tačke 11 optužnice, 9. jul 2009. (u daljem tekstu: odluka po Karadžićevoj žalbi), stav 13; MKSJ, *Tužilac protiv Hadžihasanovića i Kubure*, IT-01-47-A, Presuda, 22. april 2008, stav 46; drugostepena presuda u predmetu *Nahimana et al*, stav 231.

¹⁵¹ V. pobijana odluka, fusnota 82, gde se poziva na odgovor na zahtev za privremeno puštanje na slobodu, stavovi 25–30. Ti stavovi se uopšte ne odnose na g. Brahimaja.

¹⁵² Pobijana odluka, stav 38.

¹⁵³ Pobijana odluka, stavovi 35–37.

62. Kad u pobijanoj odluci razmatra dodeljivanje raznih pogodnosti, sudija za prethodni postupak upućuje na tvrdnje tužilaštva,¹⁵⁴ a panel je na osnovu njih utvrdio sledeće slučajeve:¹⁵⁵ (i) Tači zapošljava g. Mustafu kao savetnika mesec dana pošto je ovaj bio na informativnom razgovoru s tužilaštvom;¹⁵⁶ (ii) [BRISANO];¹⁵⁷ (iii) Tači postavlja sina g. Šalje za generalnog konzula u trenutku u kom tužilaštvo vodi razgovor s g. Šaljom u svojstvu optuženog;¹⁵⁸ i (iv) kabinet predsednika vlade zapošljava g. Seljimija kao savetnika neposredno pošto je ovaj primio poziv od tužilaštva.¹⁵⁹ Panel napominje da se u podnescima tužilaštva ukazuje na još jedan sličan slučaj u kom su, kako se navodi, učestvovali Tači i Veselji.¹⁶⁰ Međutim, pošto je tužilaštvo u zahtevu za izdavanje naloga za hapšenje u ogromnoj meri redigovalo, vis-à-vis odbrane, navode o tom slučaju,¹⁶¹ sudija za prethodni postupak je u odluci po Veseljijevom zahtevu za privremeno puštanje na slobodu izričito napomenuo da zbog toga taj navod neće uzeti u obzir kad bude procenjivao opasnost od ometanja postupka;¹⁶² zato panel taj slučaj nije uzeo u obzir kad je preispitivao dokaze.

63. Pre svega, panel ukazuje na to da odbrana ne osporava činjenicu da su, u vreme kad je Tači bio na funkciji predsednika, viši vladini činovnici zapošljavali sva ta lica ili njihove rođake, već da samo osporava da je Tači bio umešan u neke od tih slučajeva.¹⁶³ U slučaju g. Mustafe važno je to da sam Tači nije poricao da je bio umešan

---

¹⁵⁴ Pobijana odluka, fusnota 82, gde se poziva na odgovor na zahtev za privremeno puštanje na slobodu, stavovi 25–30.

¹⁵⁵ Panel podseća na to da je sudija za prethodni postupak svojom analizom mogao da obuhvati i dokaze koji su mu predloženi u okviru zahteva za izdavanje naloga za hapšenje; v. odluka po žalbi u predmetu *Gbagbo*, stav 69. Zato je panel svojom analizom obuhvatio i te dokaze.

¹⁵⁶ Ogovor na zahtev za privremeno puštanje na slobodu, stav 26.

¹⁵⁷ Ogovor na zahtev za privremeno puštanje na slobodu, stav 27.

¹⁵⁸ Ogovor na zahtev za privremeno puštanje na slobodu, stav 28.

¹⁵⁹ Ogovor na zahtev za privremeno puštanje na slobodu, stav 29.

¹⁶⁰ Ogovor na zahtev za privremeno puštanje na slobodu, stav 25; dokazi na koje se poziva u zahtevu za izdavanje naloga za hapšenje, fusnote 47–50.

¹⁶¹ Zahtev za izdavanje naloga za hapšenje, stav 15 i fusnote 47–50.

¹⁶² F00178, Odluka po zahtevu Kadrija Veseljija za privremeno puštanje na slobodu, 22. januar 2021, stav 41.

¹⁶³ Zahtev za privremeno puštanje na slobodu, stavovi 54–56; odgovor na zahtev za privremeno puštanje na slobodu, stavovi 31–34.

u njegovo imenovanje.¹⁶⁴ On je samo izrazio neslaganje s važnošću koja je pridata visini plate određene g. Mustafi, ali nije potkrepio svoju tvrdnju da plata od 18.000 evra, za koju se kaže da je „za 13.800 viša od prosečne [godišnje] plate na Kosovu”,¹⁶⁵ “finansijski skoro beznačajna za tako imućnog čoveka”.¹⁶⁶ Tači, doduše, jeste izneo dokaze koji ukazuju na to da nije bilo pokušaja da se imenovanje g. Mustafe skloni od očiju javnosti.¹⁶⁷ Uprkos tome, panel smatra da se na osnovu dokaza u najmanju ruku može zaključiti da je Tači g. Mustafu, bivšeg pripadnika OVK osuđenog za ratne zločine, oko mesec dana posle njegovog razgovora s tužilaštvom zaposlio kao svog savetnika i nagradio ga velikodušno.¹⁶⁸

64. Što se tiče [BRISANO], panel napominje da naizgled [BRISANO], ali da ima dokaza koji ukazuju na sledeće: [BRISANO],¹⁶⁹ [BRISANO];¹⁷⁰ [BRISANO],¹⁷¹ [BRISANO],¹⁷² [BRISANO];¹⁷³ [BRISANO];¹⁷⁴ [BRISANO].¹⁷⁵

65. Slično tome i u slučaju g. Seljimija naizgled nema dokaza koji bi ukazivali na to da je Tači bio direktno umešan u njegovo imenovanje, ali panel smatra da ipak postoje dokazi koji ukazuju na sledeće: kabinet premijera je g. Seljimija zaposlio tri dana pošto

---

¹⁶⁴ 076563-TR-ET, deo 21, str. 4–6, navedeno u zahtevu za privremeno puštanje na slobodu, stav 55.

¹⁶⁵ Osmani, T., “Kosovo President Secretly Appoints War Crimes Convict as Adviser” (6. jun 2019) *BIRN* <<https://balkaninsight.com/2019/06/06/kosovo-president-secretly-appoints-war-crimes-convict-as-adviser/>>, pristup od 22. aprila 2021; na ovaj članak poziva se u odgovoru na zahtev za privremeno puštanje na slobodu, stav 26.

¹⁶⁶ Odgovor na zahtev za privremeno puštanje na slobodu, stav 31.

¹⁶⁷ Zahtev za privremeno puštanje na slobodu, stavovi 55–56 i dokazi na koji se tamo poziva.

¹⁶⁸ V. odgovor na zahtev za privremeno puštanje na slobodu, stav 26.

¹⁶⁹ [BRISANO].

¹⁷⁰ [BRISANO].

¹⁷¹ [BRISANO].

¹⁷² [BRISANO].

¹⁷³ [BRISANO].

¹⁷⁴ [BRISANO].

¹⁷⁵ [BRISANO]

je ovaj primio poziv tužilaštva, a otpustio ga četiri meseca kasnije, zbog toga što se njegovo zapošljavanje kritikovalo u javnosti; [BRISANO].¹⁷⁶

66. Što se tiče imenovanja sina g. Šalje, na osnovu dokazâ je nejasno da li je Taçi u tome odigrao samo formalnu ili ipak nešto veću ulogu,¹⁷⁷ ali panel konstatuje da dokazi ukazuju makar na sledeće: tužilaštvo je g. Šalju pozvalo u svojstvu osumnjičenog; istog meseca kad je održan razgovor s njim, Taçi je potpisao predsednički dekret kojim je njegovog sina postavio za generalnog konzula; to je naišlo na kritiku, s obzirom na to da sin g. Šalje očigledno nije kvalifikovan za to mesto, a sudeći po izveštajima, potonji vršilac dužnosti predsednika Kosova kritikovao je to imenovanje kao “nespojivo s diplomatskom i konzularnom praksom demokratskih zemalja”.¹⁷⁸

67. S obzirom na to da se ovi slučajevi tiču Tačijevih postupaka i/ili postupaka službenika njegovog bivšeg kabineta i/ili drugih visokih činovnika vlade za vreme njegovog mandata predsednika, kao i na to da su sva lica postavljena na pomenuta radna mesta nedugo pre ili ubrzo pošto su razgovarala ili bila pozvana na razgovor s tužilaštvom, te na činjenicu da korisnici pogodnosti ili nisu bili kvalifikovani za posao, [BRISANO] ili [BRISANO], panel konstatuje da trenutak i sumnjive okolnosti u kojima su se ti slučajevi odigrali ne mogu biti slučajni. Panel se uverio da ti slučajevi, uzeti zajedno, u najmanju ruku ukazuju na to da su pogodnosti u više navrata nuđene tim

---

¹⁷⁶ V. Zahtev za izdavanje naloga za hapšenje, stav 17, gde se poziva na F00005/RED/A03, prilog 3 uz javnu redigovanu verziju zahteva za izdavanje naloga za hapšenje i pratećih naloga, podnesak KSC-BC-2020-06/F00005 od 28. maja 2020, 17. novembar 2020. (originalna verzija dostavljena je 28. maja 2020), str. 6; Isufi, P., “Kosovo PM Sacks Adviser Convicted of War Crimes” (4. jun 2019) *BIRN* <https://balkaninsight.com/2019/06/04/kosovo-pm-sacks-adviser-convicted-of-war-crimes/>, pristup od 22. aprila 2021; [BRISANO]. V. takođe zahtev za privremeno puštanje na slobodu, stav 54.

¹⁷⁷ V. replika na zahtev za privremeno puštanje na slobodu, stav 33.

¹⁷⁸ “Thaçi requested for the son of an MP interrogated by the SPO to be appointed consul in Prague” (25. novembar 2020) *KoSSev* <<https://kossev.info/thaci-requested-for-the-son-of-an-mp-interrogated-by-the-spo-to-be-appointed-counsel-in-prague/>>, pristup od 22. aprila 2021, navedeno u odgovoru na zahtev za privremeno puštanje na slobodu, stav 28.

licima ili članovima njihovih porodica, i to uporedo s pozivima tužilaštva ili s razgovorima s tužilaštvom.

68. Polazeći od ta četiri slučaja, panel Apelacionog suda uverio se da sudija za prethodni postupak nije postupio nerazložno kad je zaključio da je postojala praksa dodeljivanja raznih pogodnosti koje su Tači, službenici njegovog kabineta i/ili viši vladini činovnici nudili licima koja su primila poziv tužilaštva ili članovima njihovih porodica, kao i da je dodeljivanje raznih pogodnosti relevantan faktor za analiziranje pokušaja da se ometa postupak i za ocenjivanje opasnosti od ometanja postupka.

69. Što se tiče Tačijevih tvrdnji vezanih za [BRISANO], panel prihvata konstatacije sudije za prethodni postupak da taj navod spada u “pokušaj[e] da se izvrši uticaj ili dobije uvid u [...] iskaz” koji su lica pozvana na razgovor dala tužilaštvu.¹⁷⁹ Sudija za prethodni postupak konstatovao je da već i sama činjenica da Tači [BRISANO], pokazuje stepen uticaja i kontrole koje Tači ima, te da to, zajedno s drugim faktorima, povećava opasnost da će Tači ometati postupak.¹⁸⁰

70. Sudija za prethodni postupak u pobijanoj odluci daje kratko obrazloženje ili samo upućuje na dokaze na osnovu kojih izvodi zaključke,¹⁸¹ ali panel uprkos tome može da razabere kako je sudija za prethodni postupak, na osnovu svih dokaza koji su mu predloženi, izveo zaključak o [BRISANO].

71. Panel napominje da Tači [BRISANO].¹⁸² [BRISANO],¹⁸³ panel konstatuje da već i sama činjenica [BRISANO].¹⁸⁴ Osim toga, važno je i to [BRISANO].¹⁸⁵

---

¹⁷⁹ Pobijana odluka, stav 41.

¹⁸⁰ *Ibid.*

¹⁸¹ Pobijana odluka, fusnota 84, gde se poziva na odgovor na zahtev za privremeno puštanje na slobodu, stav 35.

¹⁸² Replika vezana za zahtev za privremeno puštanje na slobodu, stavovi 37, 40, 42; replika, stav 14. V. takođe žalba, stav 37(d).

¹⁸³ Odgovor na zahtev za privremeno puštanje na slobodu, stavovi 35–36; [BRISANO].

¹⁸⁴ V. replika, stav 14: [BRISANO].

¹⁸⁵ V. pravilo [BRISANO] Pravidnika.

72. Polazeći od dosad izloženog, panel smatra da sudija za prethodni postupak nije pogrešio kad je zaključio da sve to, u najmanju ruku, ukazuje na izvestan stepen Tačijevog uticaja i kontrole i da bi to, uzeto s drugim već pomenutim faktorima, moglo uvećati opasnost da će Tači ometati postupak.

73. Međutim, panel napominje da sudija za prethodni postupak, osim ovog zaključka vezanog za to što je Tači posedovao informativni razgovor s osumnjičenim, nije naveo koje je konkretne slučajeve uzeo kao osnov za zaključak o „ponavljanju ovakvih slučajeva“ koji bi ukazivali na Tačijev pokušaj da dobije uvid u iskaze koje su dotična lica davala tužilaštvu ili da izvrši uticaj na njih.¹⁸⁶

74. U nedostatku eksplicitnih zaključaka, panel smatra da ima osnova za Tačijevu tvrdnju da je nemoguće utvrditi koje je od tih slučajeva sudija za prethodni postupak uzeo kao osnov za tvrdnju o „ponavljanju ovakvih slučajeva“.¹⁸⁷ Nemoguće je, na primer, sa sigurnošću utvrditi da li je sudija za prethodni postupak pošao od navoda o tome da je g. Ljajči [BRISANO], [BRISANO] i/ili o tome da je Tači pokušao da utiče na izbor advokata.¹⁸⁸ Panel smatra da se ni od strana u postupku ni od panela Apelacionog suda ne može očekivati da se upuste u nagađanja ne bi li razabrali šta je sudija za prethodni postupak zaključio o datom pitanju.¹⁸⁹ Stoga panel smatra da, za razliku od drugih zaključaka koje je sudija za prethodni postupak izložio u pobijanoj odluci, činjenica da kod ovog nije izneo obrazloženje znači da on nije ispunio obavezu da obrazloži odluku, te da pobijana odluka na tom mestu nije valjana. Stoga zaključak da je postojao obrazac u Tačijevim pokušajima da dobije uvid u iskaze lica koja su išla na informativni razgovor s tužilaštvom ili da utiče na njih, koji je sudija za prethodni postupak doneo na osnovu tih slučajeva, mora da se odbaci.

---

¹⁸⁶ Pobijana odluka, stav 41.

¹⁸⁷ Žalba, stav 38.

¹⁸⁸ V. žalba, stav 37(a)–(c).

¹⁸⁹ V. na primer MKSJ, *Tužilac protiv Stanišića i Župljanina*, IT-08-91-A, Presuda, 30. jun 2016, stavovi 139–140.

75. Uprkos tome, panel smatra da ta greška ne obesnažuje opšti zaključak sudije za prethodni postupak da postoji opasnost da će Tači, ukoliko bude privremeno pušten na slobodu, ometati postupak pred Specijalizovanim većima, budući da je sudija za prethodni postupak kao osnov za takav zaključak uzeo druge faktore koji u velikoj meri potkrepljuju pretpostavku da takva opasnost postoji.

76. Panel podseća na to da je sudija za prethodni postupak kao osnov za svoj konačni zaključak o postojanju opasnosti od ometanja postupka uzeo više pojedinačnih faktora, i to: uticaj i autoritet koje Tači kao jedan od osnivača OVK, član Glavnog štaba OVK, vrhovni komandant OVK, a nedavno i predsednik vlade i predsednik Kosova ima nad mrežom pristalica,¹⁹⁰ zatim Tačijevo pismo državnom sekretaru Sjedinjenih Američkih Država, [BRISANO] i ublažavanje kazne bivšim pripadnicima OVK, čime je Tači uporno podrivao rad Specijalizovanih veća,¹⁹¹ razne pogodnosti nuđene licima koja je tužilaštvo pozvalo na razgovor, čime je Tači pokušava da omete postupak,¹⁹² to što je Tači [BRISANO] pokušaj da dobije uvid u iskaze koje su davala lica s kojima je tužilaštvo obavljalo razgovore,¹⁹³ i, konačno, kontekstualne faktore kakvi su opšta klime zastrašivanja svedoka i ometanje krivičnih postupaka protiv pripadnika OVK.¹⁹⁴

77. Osim toga, panel Apelacionog veća smatra da ti faktori u znatnoj meri potkrepljuju zaključak sudije za prethodni postupak da postoji opasnost da će Tači, ukoliko bude privremeno pušten na slobodu, ometati odvijanje krivičnog postupka. S obzirom na taj zaključak, nema potrebe da panel analizira ostale Tačijeve tvrdnje

---

¹⁹⁰ Pobjana odluka, stav 38.

¹⁹¹ Pobjana odluka, stav 40.

¹⁹² Pobjana odluka, stav 41.

¹⁹³ Pobjana odluka, stav 41.

¹⁹⁴ Pobjana odluka, stav 43; suprotno onom što se se tvrdi u žalbi, stav 40.

vezane za član 41(6)(b)(ii) Zakona.¹⁹⁵ Panel odbacuje žalbene osnove koji se tiču opasnosti da će Tači ometati odvijanje krivičnog postupka.

3. Član 41(6)(b)(iii) Zakona

78. Panel Apelacionog veća podseća na to da uslove utvrđene članom 41(6)(b) Zakona treba tumačiti kao alternativne.¹⁹⁶ Ukoliko je jedan od njih ispunjen, ostali se ne moraju analizirati da bi se nalog o pritvoru potvrdio. S tim u skladu ne moraju se analizirati ni Tačijeve tvrdnje o greškama vezanim za član 41(6)(b)(iii) Zakona. Kakve god da zaključke panel donese o tim Tačijevim tvrdnjama, oni se ne bi odrazili na ishod pobijane odluke, budući da je panel već utvrdio da sudija za prethodni postupak nije počinio grešku zaključivši da postoji opasnost od ometanja postupka iz člana 41(6)(b)(ii) Zakona, te da je neophodno da se pritvor produži. Uprkos tome, panel mora da se osvrne na stavove strana u postupku o pitanju da li je sudija za prethodni postupak pogrešio kad je zaključio da se opasnost od ometanja postupka ne bi mogla umanjiti ukoliko bi Tači bio privremeno pušten na slobodu pod predloženim uslovima.

D. NAVODI O GREŠKAMA U OCENI PREDLOŽENIH USLOVA (ŽALBENI OSNOV 2)

1. Tvrdnje strana u postupku

79. Tači tvrdi da je sudija za prethodni postupak nesumnjivo počinio grešku kad je zaključio da nema alternativnih mera koje bi dovoljno umanjile opasnost da će on ometati postupak pred Specijalizovanim većima ili da će učiniti nova krivična dela.¹⁹⁷ Tači tvrdi da je taj zaključak „nesrazmeran“ zato što se njime ne pridaje pravi značaj relevantnim faktorima, pa on stoga predstavlja zloupotrebu diskrecionih ovlašćenja.¹⁹⁸

---

¹⁹⁵ Žalba, stav 30, i replika, stav 9, gde se tvrdi da je sudija za prethodni postupak pogrešio time što je kao osnov za zaključak da postoje opasnosti iz člana 41(6)(b) Zakona uzeo činjenicu da se Tači postepeno upoznaje sa sve više dokaza koji postoje protiv njega; žalba, stav 56, i replika, stav 12, gde se tvrdi da je sudija za prethodni postupak pogrešio time što nije razmotrio strog režim zaštitnih mera.

¹⁹⁶ V. gore, stav 11, gde se podseća na član 41(6) Zakona. V. takođe pobijana odluka, stav 25.

¹⁹⁷ Žalba, stavovi 51–55, 57.

¹⁹⁸ Žalba, stav 51.

Tači tvrdi da je sudija za prethodni postupak u najmanju ruku trebalo da razmotri tvrdnju da bi se navedene opasnosti na srazmeran način mogle otkloniti ukoliko mu se odrede mere kućnog pritvora bez pristupa internetu, ili s ograničenim pristupom internetu, i s korišćenjem jednog mobilnog telefona samo za ograničenu komunikaciju o kojoj bi Sekretarijat bio obaveštavan i koju bi nadzirao operater dužan da podnosi izveštaj Sekretarijatu, te da bi se tim merama otklonila bojazan da bi Tači mogao pokušati da uspostavi kontakt s „nekadašnjim potčinjenima ili pristalicama“.¹⁹⁹ Tači smatra da je sudija za prethodni postupak trebalo da zatraži dalja obaveštenja o tom pitanju.²⁰⁰ Osim toga, Tači usvaja dokaze o garancijama kojima kosovska policija potvrđuje da je u stanju da sprovede primenu uslova za privremeno puštanje na slobodu koje je sudiji za prethodni postupak predočio saoptuženi Veselji i poziva se na njih.²⁰¹

80. Osim toga, Tači tvrdi da i sudija za prethodni postupak i tužilaštvo kod pitanja da li se primenom predloženih uslova u dovoljnoj meri može ublažiti opasnost od ometanja postupka polaze od stava da će se Tači „koristiti tajnim sredstvima“ da uspostavi kontakt sa svojom „zajednicom ili s mrežom pristalica“.²⁰² Tači tvrdi da ni sudija za prethodni postupak ni tužilaštvo ne navode dokaze o tome da je on to već pokušavao ili da će to pokušati ukoliko bude privremeno pušten na slobodu.²⁰³

81. Tužilaštvo u odgovoru tvrdi da je sudija za prethodni postupak izričito razmotrio pitanje da li bi se opasnost od ometanja postupka mogla umanjiti alternativnim merama koje bi bile blaže od pritvora²⁰⁴ i smatra da sudija za prethodni

---

¹⁹⁹ Žalba, stavovi 53–55; replika, stav 19, gde se poziva na odgovor, stav 53.

²⁰⁰ Žalba, stav 55.

²⁰¹ Žalba, fusnota 74, gde se poziva na Veseljijevu repliku u vezi sa zahtevom za privremeno puštanje na slobodu, stavovi 55–61; F00174/A09, prilog 9 uz repliku odbrane na odgovor tužilaštva na zahtev Kadrija Veseljija za privremeno puštanje na slobodu, 13. januar 2021; F00174/A10, prilog 10 uz repliku odbrane na odgovor tužilaštva na zahtev Kadrija Veseljija za privremeno puštanje na slobodu, 13. januar 2021; F00174/A11, prilog 11 uz repliku odbrane na odgovor tužilaštva na zahtev Kadrija Veseljija za privremeno puštanje na slobodu, 13. januar 2021.

²⁰² Replika, stav 19.

²⁰³ Replika, stav 19.

²⁰⁴ Odgovor, stav 53.

postupak nije počinio nesumnjivu grešku kad je zaključio da se nijednim predloženim uslovom optuženom ne bi ograničila mogućnost da uspostavi kontakt sa svojom zajednicom ili s mrežom pristalica, te da je stoga odluka da se optuženom produži pritvor opravdana.²⁰⁵

2. Stav panela Apelacionog suda

82. Panel napominje da je sudija za prethodni postupak konstatovao da bi se predloženim uslovima, uključujući kućni pritvor u trećoj zemlji koja ima sporazum o saradnji sa Specijalizovanim većima, mogla umanjiti opasnost od bekstva.²⁰⁶ Međutim, što se tiče opasnosti od ometanja postupka, sudija za prethodni postupak je zaključio da se ona ne bi mogla umanjiti ni predloženim uslovima ni eventualnim dodatnim ograničenjima.²⁰⁷

83. Što se tiče Tačijeve tvrdnje da sudija za prethodni postupak nije razmotrio alternativne uslove za puštanje na slobodu, panel Apelacionog suda podseća na zaključak Ustavnog suda da je panel, kad odlučuje o tome da li za neko lice treba odrediti pritvor, dužan da razmotri blaže mere kako bi u potpunosti postupao u skladu s ustavnim standardima.²⁰⁸ Iako su zaključci sudije za prethodni postupak uopšteni, on jeste zaključio da bi bilo nemoguće ograničiti Tačiju mogućnost da od kuće i na bilo koji nejavni način stupi u kontakt sa svojim zajednicom i s mrežom pristalica, te da bi bilo nemoguće sprovesti ili nadzirati zabranu Tačiju da kontaktira sa svedocima, s licima povezanim s predmetom ili s bilo kojim licem na Kosovu, bez obzira na to da li bi se pomenuta zabrana odnosila na lične susrete ili na komunikaciju putem elektronskih uređaja, a da to važi i za slučaj da Tači bude pušten u treću zemlju koja ima sporazum o saradnji sa Specijalizovanim većima.²⁰⁹ Panel smatra da navedeni

---

²⁰⁵ Odgovor, stav 52.

²⁰⁶ Pobjana odluka, stav 56.

²⁰⁷ Pobjana odluka, stav 57.

²⁰⁸ KSC-CC-PR-2020-09, F00006, Odluka po zahtevu za ocenu ustavnosti izmena i dopuna Pravilnika o postupku i dokazima usvojenih na plenarnoj sednici 29. i 30. aprila 2020, 26. maj 2020. (u daljem tekstu: odluka Ustavnog suda od 26. maja 2020), stav 70.

²⁰⁹ Pobjana odluka, stav 57.

zaključci ukazuju na to da je sudija za prethodni postupak razmotrio relevantne i moguće blaže mere. To što se sudija za prethodni postupak konkretno pozvao na uslove koje je sam Tači predložio, ali i na *eventualna dodatna ograničenja koja bi uveo sudija za prethodni postupak*, ukazuje na to da se on u svojoj proceni nije ograničio samo na argumente optuženog.²¹⁰

84. Što se tiče Tačijeve tvrdnje da je sudija za prethodni postupak trebalo da zatraži dodatne pojedinosti o alternativnim uslovima, panel smatra da je odluka o tome da li će tražiti takve dodatne pojedinosti ili ne u okviru diskrecionih ovlašćenja sudije za prethodni postupak.²¹¹ S obzirom na to da je sudija za prethodni postupak Tačiju dao dovoljno prilike da o privremenom puštanju na slobodu dostavi detaljne pismene podneske,²¹² panel smatra da sudija za prethodni postupak nije zloupotrebio svoja diskreciona ovlašćenja time što o tom pitanju nije zatražio dalje informacije.

85. Zatim, što se tiče zaključka sudije za prethodni postupak da nikakvi uslovi ne bi mogli valjano da umanje opasnost od ometanja postupka, panel prima k znanju Tačijevu tvrdnju da sudija za prethodni postupak nije razmotrio ograničenja koja su mogla ublažiti njegove bojazni, pre svega kućni pritvor bez pristupa internetu, ili

---

²¹⁰ Pobjijana odluka, stav 57 (kurziv dodat).

²¹¹ O diskrecionom ovlašćenju da se o pitanjima vezanim za pritvor zakaže usmena rasprava i zaključku da je traženje daljih pismenih podnesaka takođe stvar diskrecionog ovlašćenja v. MKSJ, *Tužilac protiv Raševića i Todovića*, IT-97-25/1-AR65.1, Odluka po interlokutornoj žalbi na odluku pretresnog vijeća kojom se odbija zahtjev Save Todorovića za privremeno puštanje na slobodu, 7. oktobar 2005, stav 29; MKS, *Prosecutor v. Bemba et al.*, MKS-01/05-01/13-558, Judgment on the appeal of Mr Aimé Kilolo Musamba against the decision of Pre-Trial Chamber II of 14 March 2014 entitled "Decision on the 'Demande de mise en liberté provisoire de Maître Aimé Kilolo Musamba'", 11. jul 2014. (u daljem tekstu: odluka u predmetu *Bemba et al.* od 11. jula 2014), stav 48; odluka po Gucatijevoj žalbi, stav 77; odluka po Haradinajevoj žalbi, stav 41.

²¹² Sudija za prethodni postupak odobrio je Tačijeve molbe (i) da dozvoljeni broj reči u zahtevu za privremeno puštanje na slobodu poveća sa 6.000 na 10.000 reči, (ii) da produži rok za dostavljanje replike vezane za zahtev za privremeno puštanje na slobodu i (iii) da dozvoljeni broj reči u replici poveća s 2.000 na 6.000 reči; v. F00119, Odluka po zahtevu odbrane g. Tačija za odobrenje da prekorači dozvoljeni broj reči, 4. decembar 2020, stav 8; F00155, Odluka po zahtevima odbrane za izmenu rokova, 18. decembar 2020, stav 23; F00162, Odluka po zahtevu odbrane g. Tačija za povećanje dozvoljenog broja reči u replici, 5. januar 2021, stav 12.

samo s ograničenim pristupom internetu, korišćenje jednog mobilnog telefona samo za ograničenu komunikaciju i nadgledanje tog aparata preko telefonskih operatera.²¹³

86. Panel napominje da je ocena predloženih uslova u kontekstu opasnosti od ometanja postupka u pobijanoj odluci relativno kratka i da se u njoj ne upućuje na dokaze. Iako bi bilo bolje da je sudija za prethodni postupak detaljnije objasnio kako je došao do uverenja da bi se prihvatanjem predloženih uslova umanjila opasnost od bekstva ali ne i opasnost od ometanja postupka, panel na osnovu obrazloženja u pobijanoj odluci i sažetog prikaza podnesaka strana u postupku i dokaza na koje se one po tom pitanju pozivaju ipak može da razabere kako je sudija za prethodni postupak došao do pomenutog zaključka. Panel naročito napominje da je tužilaštvo u podnescima navelo konkretne primere u prilog tvrdnji da bi vlasti na Kosovu tek u ograničenoj meri mogle da nadgledaju Tačijeve radnje ukoliko on bude privremeno pušten na slobodu.²¹⁴

87. Iako Tači tvrdi da Specijalizovana veća na Kosovu imaju na raspolaganju „dokazano efikasne policijske organe“,²¹⁵ panel smatra da sudija za prethodni postupak nije postupio nerazložno kad je konstatovao da, prema informacijama kojima raspolaže, kosovska policija ne bi mogla da sprovede zahtevne mere, i mere koje zahtevaju znatne resurse, kako bi sve vreme nadgledala sve Tačijeve privatne razgovore onako kako se oni mogu nadgledati i u Pritvorskoj jedinici Specijalizovanih veća, pogotovu ako se ima na umu raniji zaključak o Tačijevom ugledu, autoritetu i njegovom uticaju na nekadašnje potčinjene i pristalice.²¹⁶ S tim u vezi, panel smatra da nema osnova za Tačijevu tvrdnju da je sudija za prethodni postupak pogrešio kad je pošao od pretpostavke da će se Tači „koristiti tajnim sredstvima“ da uspostavi kontakt

---

²¹³ Žalba, stav 55. Tači ta pitanja ranije nije pokrenuo pred sudijom za prethodni postupak. V. zahtev za privremeno puštanje na slobodu, stavovi 62–63.

²¹⁴ Odgovor na zahtev za privremeno puštanje na slobodu, stavovi 43-48, na koji se poziva u pobijanoj odluci, stav 53 i dokazi na koje se tamo poziva.

²¹⁵ Zahtev za privremeno puštanje na slobodu, stav 62.

²¹⁶ V. pobijana odluka, stav 38.

sa svojom „zajednicom ili s mrežom pristalica.²¹⁷ Panel podseća na to da je sudija za prethodni postupak već konstatovao da postoji opasnost da će se mreža pristalica aktivirati u cilju ometanja postupka.²¹⁸ Pošto je Tačijeva mogućnost da kontaktira sa svojom mrežom logični element te opasnosti, sudija za prethodni postupak nije pogrešio u svojoj oceni o tome da li postoje uslovi kojima bi se mogla umanjiti opasnost da Tači kontaktira sa svojom mrežom kako bi ometao postupak. Panel isto tako konstatuje da je sudija za prethodni postupak postupio razumno kad je, na osnovu informacija kojima je raspolagao, zaključio da bi bilo nemoguće ograničiti Tačiju mogućnost da od kuće i na bilo koji nejavni način stupi u kontakt sa svojim zajednicom i s mrežom pristalica.²¹⁹

88. Osim toga, panel bez daljeg razmatranja odbacuje Tačijev pokušaj da se, pukim pominjanjem u fusnoti i bez dalje razrade, priključi tvrdnjama i dokazima o garancijama kosovske policije koje je sudiji za prethodni postupak predočio saoptuženi Veselji. Panel podseća na to da strana u postupku ne može prosto upućivati na argumente iznete u drugim dokumentima, kakvi su, na primer, argumenti saoptuženih, i očekivati da žalbeni panel njih prihvati kao da su valjano potkrepljeni.²²⁰ To je nedopustivo i predstavlja još jedan pokušaj da se zaobiđu pravila o maksimalnom broju reči dozvoljenom u žalbenim podnescima.²²¹ U svakom slučaju,

---

²¹⁷ Replika, stav 19.

²¹⁸ Pobijana odluka, stav 38.

²¹⁹ Pobijana odluka, stav 57. S tim u vezi, tužilaštvo je dostavilo [BRISANO] g. Sabita Gecija (u daljem tekstu: g. Geci), učesnika u udruženom zločinačkom poduhvatu; v. odgovor na zahtev za privremeno puštanje na slobodu, stavovi 46-47; optužnica, stav 35. Bitno je što iz tih [BRISANO] proizlazi da je g. Geci, iako zatvoren u bolnici pošto je osuđen za ratne zločine, [BRISANO]; v. prilog 2 uz odgovor na zahtev za privremeno puštanje na slobodu, [BRISANO].

²²⁰ MKSJ, *Tužilac protiv Šainovića i drugih*, IT-05-87-A, Odluka po drugom zahtevu Nebojše Pavkovića za izmenu najave žalbe, 22. septembar 2009. (u daljem tekstu: odluka po žalbi u predmetu *Šainović i drugi*), stav 18; v. takođe odluka po Karadžićevoj žalbi, stav 13; MKSJ, *Tužilac protiv Hartmann*, IT-02-54-F77.5-A, Odluka po daljim zahtevima za brisanje elemenata u podnescima, 17. decembar 2009, stav 12; MKSJ, *Tužilac protiv Galića*, IT-98-29-A, Presuda, 30. novembar 2006, stavovi 250, 273. Panel napominje i da se u Uputstvu Sekretarijata o spisima i podnescima kaže da interlokutorna žalba mora sadržavati „osnove za podnošenje žalbe i argumentaciju kojom se žalbeni osnovi potkrepljuju, [...] uz konkretno navođenje merodavnog prava na koje se poziva”; v. Uputstvo Sekretarijata o spisima i podnescima, član 46(1)(c).

²²¹ Odluka po žalbi u predmetu *Šainović i drugi*, stav 18; Uputstvo Sekretarijata o spisima i podnescima, član 46(2), gde je utvrđeno da maksimalni broj reči za interlokutornu žalbu iznosi 6.000 reči.

panel podseća na to da je u odluci po žalbi saoptuženog Veseljija na odluku sudije za prethodni postupak o njegovom zahtevu za privremeno puštanje na slobodu zaključio da sudija za prethodni postupak nije postupio nerazložno kad je procenio da paušalne tvrdnje iznete u državnim garancijama koje je Veselji priložio nisu dovoljne da bi se otklonila opasnost od ometanja postupka.²²²

89. Pored toga, osvrćući se na Tačijevu neodređenu i uopštenu tvrdnju da je „siguran“ da će „moći da pronađe“ treću državu (i da od nje pribavi saglasnost da mu izda dozvolu za boravak i izvršava sudska uputstva), kao i na to da nije naveo pojedinosti ni o tome koja bi mu država odobrila takav boravak, ni o uslovima za takav privremeni boravak na slobodi,²²³ panel konstatuje da sudija za prethodni postupak nije postupio nerazložno kad je konstatovao da kućni pritvor u trećoj državi nije dovoljna mera kojom bi se otklonila opasnost od ometanja postupka. Iako sudija za prethodni postupak jeste imao diskreciono pravo da zatraži dalje pojedinosti pre nego što donese odluku, panel napominje da on, kao što je već rečeno,²²⁴ nije bio u obavezi da to učini. Osim toga, iako prihvata tvrdnju da bi mogućnost boravka izvan Kosova nužno ograničila Tačijeve „lične kontakte“, panel smatra da se to ne bi odnosilo i na njegovu ličnu komunikaciju putem elektronskih uređaja.²²⁵ Panel napominje i da Tači tvrdi da bi se takvi kontakti mogli nadgledati „u izveštajima koje bi podnosili odgovarajući telekomunikacijski operateri“,²²⁶ ali ne iznosi nikakve informacije o mogućnostima i efikasnosti takvog nadzora izvan Kosova. Stoga panel konstatuje da je sudija za prethodni postupak i u tom slučaju postupio u skladu sa svojim diskrecionim ovlašćenjima kad je odbacio Tačijevu paušalnu tvrdnju da bi sve

---

²²² F00005, Odluka po žalbi Kadrija Veseljija na odluku o privremenom puštanju na slobodu, 30. april 2021, stav 74.

²²³ Zahtev za privremeno puštanje na slobodu, stav 63; v. takođe replika vezana za zahtev za privremeno puštanje na slobodu, stav 54 i fusnota 75, gde se navodi jedanaest država s kojima Kosovo, kako odbrana tvrdi, ili ima sporazum o ekstradiciji ili ima sporazum da će nastaviti da primenjuju sporazum o ekstradiciji sklopljen sa Saveznom Republikom Jugoslavijom.

²²⁴ V. gore, stav 84.

²²⁵ V. pobijana odluka, stav 57.

²²⁶ V. žalba, stav 55.

bojazni vezane za mogućnost nadzora nad njim na Kosovu mogle „u potpunosti da se obesnaže“ njegovim predlogom da bude pušten na slobodu u trećoj državi koja se ne graniči s Kosovom i koja sa Specijalizovanim većima ima sporazum o saradnji.²²⁷

90. S obzirom na sve što je navedeno, panel Apelacionog suda odbacuje Tačijeve tvrdnje koje se odnose na navodno pogrešnu ocenu predloženih uslova.

IV. DISPOZITIV

91. Iz tih razloga, panel Apelacionog suda

ODBIJA žalbu u celosti i

NALAŽE Tačiju da u roku od deset dana po uručenju obaveštenja o ovoj odluci dostavi javnu redigovanu verziju replike.

/potpis na originalu/

Sudija Mišel Pikar,
predsedavajući sudija

Sudija Kaj Ambos prilaže izdvojeno saglasno mišljenje.

U petak, 30. aprila 2021.

U Hagu, Holandija

---

²²⁷ Replika vezana za zahtev za privremeno puštanje na slobodu, stav 54.

IZDVOJENO SAGLASNO MIŠLJENJE SUDIJE KAJA AMBOSA

Iako sam saglasan s odlukom da se žalba odbije i s njenim obrazloženjem, želim da izrazim izvesne bojazni koje se naročito odnose na praksu držanja u pritvoru pre početka postupka.

1. Glavna pitanja u ovoj žalbi tiču se zaključaka sudije za prethodni postupak o opasnosti da će optuženi ometati krivični postupak, iz člana 41(6)(b)(ii) Zakona, i predloženih uslova. S tim u vezi, panel s pravom naglašava da je sudija za prethodni postupak dužan da obrazloži svoju odluku¹ i napominje da je u pobijanoj odluci obrazloženje zaključaka o ta dva glavna pitanja „relativno kratko“.² Iako se slažem s tim da se „može razumeti“ kako je sudija za prethodni postupak izveo zaključke,³ moram da naglasim da je obrazloženje koje je sudija za prethodni postupak izneo o pomenutim glavnim pitanjima iznenađujuće kratko.

2. Prema mom skromnom mišljenju, žalbeni panel nema zadatak da se detaljno upušta u dokaze kako bi do kraja shvatio razloge iz kojih je sudija za prethodni postupak doneo neku odluku (dakle, nema zadatak da „razabira“ kako je sudija za prethodni postupak „došao do pomenutog zaključka“),⁴ i to naročito ne u žalbenom sistemu poput ovog, u kom se činjenični zaključak prvostepenog panela može oboriti samo ako je potpuno neosnovan ili pogrešan.⁵ Dokaze relevantne za produženje

---

¹ Odluka, stavovi 27–30.

² Odluka, stav 28.

³ Odluka, stav 29.

⁴ V. na primer odluka, stav 86.

⁵ Upor. član 46(5) Zakona. Standard za osporavanje diskrecionih odluka još je stroži, i glasi da takva odluka mora biti zasnovana na „očigledno pogrešnom činjeničnom zaključku“ ili da je „tako nepravična ili nerazumna“ da predstavlja zloupotrebu diskrecionih ovlašćenja (odluka, stav 7, gde se upućuje na odluku po Gucatiyevoj žalbi, stav 14, i odluku po Haradinajevoj žalbi, stav 14). S tim u vezi v. MKS, *Prosecutor v. Kony et al.*, MKS-02/04-01/05-408, Judgment on the appeal of the Defence against the “Decision on the admissibility of the case under article 19 (1) of the Statute” of 10 March 2019, 16. septembar 2009, stav 80 („Žalbeno veće se samo u strogo određenim prilikama meša u diskrecione odluke. U prilog takvom stavu ide pravna praksa drugih međunarodnih, ali i praksa domaćih sudova. U njoj se kao uslovi koji opravdavaju takvo mešanje navode slučajevi (i) u kojima je primena diskrecionih ovlašćenja zasnovana na pogrešnom tumačenju prava, (ii) u kojima se diskreciona ovlašćenja izvršavaju na osnovu očigledno netačnog činjeničnog zaključka ili (iii) u kojima je odluka

prিতবora ocenjuje pre svega sudija za prethodni postupak.⁶ Iako dužina obrazloženja zavisi od okolnosti u datom predmetu, smatram da je od presudnog značaja da sudija za prethodni postupak dovoljno jasno izloži osnov po kom je doneo odluku, a da žalbeni panel ne mora da se bavi daljim istraživanjem. To znači da žalbeni panel samo mora da razabere da li je odluka sudije za prethodni postupak razumna na osnovu kriterijuma za preispitivanje odluka i da će se „umešati samo tamo gde je načinjena jasna greška, naime, tamo gde se *ne može razabrati kako je sudija za prethodni postupak na osnovu dokaza kojima raspolaže razumno mogao doći do svog zaključka*“.⁷ Štaviše, sudija za prethodni postupak upravo zbog toga i ima dužnost da iznese obrazloženo mišljenje, dakle, mišljenje dovoljno „obrazloženo“ da služi kao osnov po kom će žalbeni panel preispitati prvobitnu odluku.

3. Panel s pravom naglašava važnost pretpostavke nevinosti i prava na slobodu. Iz tog razloga je i Ustavni sud zaključio da je panel, da bi u potpunosti postupao u skladu s ustavnim standardima, dužan da razmotri blaže mere kad odlučuje o tome da li za neko lice treba odrediti pritvor.⁸ Štaviše, kako je to s pravom istaknuto u odluci po žalbi Redžepa Seljimija na odluku o privremenom puštanju na slobodu, sudija za prethodni postupak ima obavezu da *proprio motu* „analizira i procenjuje sve uslove koji bi se optuženom opravdano mogli odrediti, a ne samo one koje predlaže odbrana“.⁹ Po mom mišljenju, obavezu da to čini *proprio motu* zapravo ima svaki

---

tako nepravična i nerazumna da predstavlja zloupotrebu diskrecionog ovlašćenja“ (fusnote izostavljene)).

⁶ V. na primer MKS, *Prosecutor v. Ntaganda*, MKS-01/04-02/06-271-Red, Judgment on the appeal of Mr Bosco Ntaganda against the decision of Pre-Trial Chamber II of 18 November 2013 entitled “Decision on the Defence’s Application for Interim Release”, 5. mart 2014, stav 36.

⁷ V. na primer MKS, *Prosecutor v. Bemba*, MKS-01/05-01/08-1937-Red2, Judgment on the appeal of Mr Jean-Pierre Bemba Gombo against the decision of Trial Chamber III of 26 September 2011 entitled “Decision on the accused’s application for provisional release in light of the Appeals Chamber’s judgment of 19 August 2011”, 23. novembar 2011, stav 48 (kurziv dodat).

⁸ Odluka Ustavnog suda od 26. maja 2020, stav 70.

⁹ F00005, Odluka po žalbi Redžepa Seljimija na odluku o privremenom puštanju na slobodu, 30. april 2021, stav 86. Taj izričitiji stav ne nalazi se u ovoj odluci zato što strane u postupku nisu pokrenule to pitanje; v. odluka, stav 83.

nižestepeni panel, a pod nadzorom žalbenog panela, jer je to logična posledica pretpostavke nevinosti i prava na slobodu.

4. S obzirom na važnost pretpostavke nevinosti i prava na slobodu, dugotrajno držanje optuženih u pritvoru pre suđenja kakvo se praktikuje širom sveta zavređuje svaku kritiku. Za liberalno krivično pravo u pravnoj državi zadržavanje u pritvoru pre suđenja predstavlja izuzetak, a ne pravilo.¹⁰ To bi još više trebalo da bude tako na međunarodnim krivičnim sudovima, pošto bi oni, nevezano s liberalnom konotacijom ideje međunarodnog krivičnog prava, trebalo da budu uzor za vladavinu prava.¹¹ Naš Zakon to naročito dobro pokazuje. U Zakonu se pravo ljudskih prava ne priznaje samo kao izvor standardâ za krivično pravosuđe, čime se pravu ljudskih prava daje prednost u odnosu na domaće pravo¹² a time zapravo garantuje i viši standard zaštite ljudskih prava nego što je onaj garantovan članom 21(3) Rimskog statuta MKS-a,¹³ već su Zakonom, znatno konkretnije, predviđene i redovna sudska kontrola i preispitivanje odluka o pritvoru.¹⁴

5. U tom kontekstu javljaju se još dva konkretna pitanja koja su me naročito zanimala dok sam, zajedno s uvažanim kolegama, razmatrao ovu žalbu, pa sad

---

¹⁰ V. na primer *Bemba et al.* Decision dated 11 July 2014, stav 67; MKS, *Prosecutor v. Bemba et al.*, MKS-01/05-01/13-559, Judgment on the appeal of Mr Fidèle Babala Wandu against the decision of Pre-Trial Chamber II of 14 March 2014 entitled "Decision on the 'Requête urgente de la Défense sollicitant la mise en liberté provisoire de monsieur Fidèle Babala Wandu'", 11. jul 2014. (u daljem tekstu: *Bemba et al.* Decision on Babala's Request), stav 66.

¹¹ Za to se najubedljivije zalaže Daryl Robinson (Darryl Robinson); upor. Robinson, LJIL, 21 (2008), str. 925–6, str. 961–2 („liberalni sistem krivičnog pravosuđa“); Robinson, LJIL, 26 (2013), 127 ff., i Robinson, *Justice in Extreme Cases* (Cambridge, Cambridge University Press 2020), str. 59–84 (gde se govori o „humanosti“ osnovnih principa). V. takođe Ambos, *Treatise on International Criminal Law*, Vol. I (Oxford: OUP 2013), str. 54–55, i drugo izdanje (Oxford: OUP 2021, u pripremi), str. 95–96, s referencama.

¹² Upor. član 3(2)(e) Zakona (Specijalizovana veća sude i rade u skladu s „međunarodnim pravom ljudskih prava, kojim se utvrđuju standardi krivičnog prava, uključujući Evropsku konvenciju o ljudskim pravima i osnovnim slobodama te Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima“), gde se upućuje na član 22 Ustava Kosova.

¹³ Upor. Alexander Heinze, "The Kosovo Specialist Chambers' Rules of Procedure and Evidence", *Journal of International Criminal Justice*, 15 (2017), str. 985, 1000.

¹⁴ V. član 41(2), (10) Zakona. V. takođe pravilo 56(2) Pravilnika.

osećam potrebu da sa širom (zainteresovanom) javnošću podelim svoje načelno mišljenje o ovom pitanju:¹⁵

- i. Važnost pretpostavke nevinosti i prava na slobodu mora se odmeriti u odnosu na razloge za određivanje pritvora pre suđenja. Tom prilikom u obzir se mora uzeti realna (realistična) *moгуćnost ponovnog hapšenja* osumnjičenog ili optuženog lica koje je privremeno pušteno na slobodu.¹⁶ U kontekstu rada Specijalizovanih veća treba podsetiti na to da su se dosad svi osumnjičeni ili dobrovoljno javili ili da su uhapšeni (na Kosovu ili u Belgiji). Njima bi, kad bi bili pušteni na slobodu, bilo teško, ako ne i nemoguće da pobegnu ili da se kriju, znajući koliko je visoka verovatnoća da će biti ponovo uhapšeni ako tužilaštvo ili Specijalizovana veća izdaju odgovarajući nalog. Takav se način rada očigledno razlikuje od rada suda kakav je MKS, čija je jurisdikcija potencijalno univerzalna. I zaista, viša verovatnoća da će, u kontekstu našeg suda, lice biti ponovo uhapšeno ne samo što *de facto* ukida opasnost od bekstva nego, po pom mišljenju, znatno umanjuje i opasnost od ometanja opstupka. Dakako, te dve opasnosti se suštinski razlikuju sa stanovišta mogućnosti da budu izbegnute, a ta je razlika izašla na videlo i tokom ovog postupka. Opasnost od ometanja postupka teže se

---

¹⁵ Zahvaljujem sudskim saradnicima koji su mi pomogli prilikom analize i istraživanja.

¹⁶ V. na primer MKSJ, *Tužilac protiv Raševića i Todovića*, IT-97-25/1-PT, Odluka po molbi Save Todovića za privremeno puštanje na slobodu, 22. jul 2005, stav 11(f) („Pretno vijeće je obavezno da navede sve relevantne faktore koje je uzelo u obzir prilikom odlučivanja o tome da li se uvjerilo da će se optuženi, ako bude pušten, pojaviti na suđenju. Žalbeno vijeće je navelo neke faktore koje pretno vijeće treba uzeti u obzir prilikom procjenjivanja da li će se optuženi pojaviti na suđenju, i to, konkretno: [...] vjerovatnoću da će nadležne vlasti, u slučaju kršenja uslova za privremeno puštanje na slobodu, ponovo uhapsiti optuženog ukoliko on odbije da se preda; [...]”); MKS, *Prosecutor v. Bemba et al.*, MKS-01/05-01/13-1151, Decision Regarding Interim Release, 17. avgust 2015, stav 22 („Pošto je razmotrilo sve faktore, veće zaključuje da u ovom predmetu nije neophodno da četvorica optuženih ostanu u pritvoru, jer se mogu odrediti uslovi kojima će se dodatno umanjiti opasnosti navedene u članu 58(1). Ovakvoj proceni ne protivreče ni stavovi Žalbenog veća protiv pritvora i priznanje samog tužilaštva da, s obzirom na vreme koje je proteklo i na raspored suđenja, ponovno hapšenje ‘nije izvodljivo’” (fusnota izostavljena)).

može predvideti i teže kontrolisati: ona zavisi od niza faktora, pa utoliko i više zavisi od okolnosti u datom predmetu nego što je to slučaj s opasnošću od bekstva. Opasnost od ometanja postupka može se znatno umanjiti ako panel osumnjičenom ili optuženom licu izda nedvosmisleno upozorenje da će naložiti njegovo ponovno hapšenje ukoliko se lice ogluši o uslove pod kojima je privremeno pušteno na slobodu (a jedan od tih uslova bi mogla biti i zabrana uticanja na svedoke ili dokaze u datom predmetu); no, opasnost od ometanja postupka mogla bi biti i (pre)visoka ukoliko se identitet žrtava i svedoka lako može utvrditi i/ili ukoliko osumnjičeno ili optuženo lice ima više načina da utiče na svedoke.¹⁷ Da bih izbegao nesporazume, naglasiću da sam i te kako svestan ozbiljnih posledica koje krivično delo ometanja postupka može imati, budući da ono može dovesti do zastrašivanja, možda i do likvidiranja svedoka, i to naročito u našem kontekstu. Međutim, mislim i da se u sistemima kakav je naš prilikom odlučivanja o pritvoru pre suđenja u obzir mora uzeti i realna mogućnost da lice bude ponovo uhapšeno.

- ii. Mogućnost da neka *treća država* primi osumnjičeno ili optuženo lice privremeno pušteno na slobodu i da ga, po potrebi, nadzire predstavlja važnu, možda i presudnu ponudu u kontekstu uslovnog puštanja na slobodu.¹⁸ Iako je u ovom konkretnom slučaju bila suviše neodređena, kako je to ispravno primećeno u odluci,¹⁹ i iako bi ta treća država

---

¹⁷ V. odluka u predmetu *Bemba* od 16. decembra 2008, stav 67 („Želeći da utvrdi da su uslovi iz člana 58(1)(b)(ii) Statuta ispunjeni, pretpretresno veće uzelo je u obzir činjenicu da se identitet svedokâ i žrtava lako može utvrditi i da žalilac i dalje ima načina da izvrši uticaj na njih“).

¹⁸ Odluka po žalbi u predmetu *Gbagbo*, stav 1 („Ukoliko je neka država ponudila da prihvati pritvoreno lice i garantuje primenu uslova, pretpretresno veće dužno je da razmotri mogućnost uslovnog puštanja na slobodu“), 79; *Bemba et al.* Decision on Babala’s Request, stavovi 115–116; MKS, *Prosecutor v. Bemba et al.*, MKS-01/05-01/13-560, Judgment on the appeal of Mr Jean-Jacques Mangenda Kabongo against the decision of Pre-Trial Chamber II of 17 March 2014 entitled “Decision on the ‘Requête de mise en liberté’ submitted by the Defence for Jean-Jacques Mangenda”, 11. jul 2014, stav 128.

¹⁹ Odluka, stav 89.

svakako morala da dâ izričit pristanak,²⁰ takva ponuda bi u budućnosti mogla da dobije precizniju i konkretniju formu, pa bi, prema logici argumentacije koju je panel izneo, mogla poslužiti i kao ubedljiv argument u prilog uslovnom puštanju na slobodu. Konkretna odluka će, razume se, uvek zavisiti od okolnosti u datom slučaju, a ponuda treće države sama po sebi nije garancija da će zahtev za uslovno puštanje na slobodu biti odobren. Ja i na ovom mestu samo želim da skrenem pažnju na to da bi takva ponuda, ukoliko bi bila konkretna i potkrepljena garancijama, uključujući i garancije treće države, mogla uticati na to da se zahtev za uslovno puštanje na slobodu reši povoljno, pa je sudija za prethodni postupak ili nadležni panel moraju razmotriti ozbiljno.

/potpis na originalu/

Sudija Kaj Ambos

U petak, 30. aprila 2021.

U Hagu, Holandija

---

²⁰ Pravilo 56(4) Pravidnika.